

Тамара Кржемінська

КАЗОЧКИ

МАЛЕНЬКІ ПРИГОДИ ГОРЩИКА, МАКІТРИ І СИТЕЧКА

Край села стояв гарненький будиночок. Він дивився на білий світ чистенькими віконечками з різьбленими заставками, розмальованими віконницями.

Щойно пройшов дощик, все навколо біло свіже, наче вми-те... на подвір'ї гелготали гуси, стріпуючи крилами. Мабуть, від задоволення, бо хлюпалися в теплій калюжі. Поважно походжав півень, розпушивши свого пишного червоно-рудуватого хвоста і щось повчально наказував курям, які підхоплювали в лад: “ко-ко-ко”, щось безперестанку клюючи.

У палісаді, огороженому частоколом, красувалися високі, стрункі білі, рожеві, червоні Мальви. Вони кивали голівками і за-дерикувато поглядали на Соняхів, немов би говорили їм:

- Подивіться, які ми гарні!

Молоді соняхи теж були парубки, хоч куди. Стебло пряме і сильне, високе, сонцеподібні голівки, завітчані і жовті кошики. Вони у відповідь Мальвам шелестіли листям і простягали гілочки, мовби залицяючись до них.

На кілочках частоколу сушилися вмиті Горщик, Глечик, Макітра, Ківш і Ситечко. Ретельна весела господиня любила свій посуд, мила його, сушила на сонечку, тому він так блищав, переливався своїми райдужними полив'яними боками. Якийсь веселий гончар вклав до них все своє вміння і душу, бо посуд ніжно подзвонував тонкими боками і був зі смаком розмальований. Особливо Макітра - на її пишних формах розквітли гарненькі барвінки з в'юнкими листочками.

Цей дуже веселий, як і його господиня, посуд бачив залицання Соняхів до Мальв, і так розвеселився, що Глечик, самий молодший з усіх присутніх, меткий і дотепний, сказав:

- Сьогодні так чудового навкруги, все цвіте і радіє, може, і ми зіс-кочимо з цих кілочків і підемо на прогулянку на луки, до річки.

- А якщо нас кине́ться госпо́диня? - засумні́ався Ківш.—
Яко́сь недо́бре вийде.

- Ну, то й сиди тут сам, - сказа́в Глечик. - Ми, як нагуля́ємося,
поверне́мося наза́д.

Макітра щось проми́рила незрозу́міле, вона була товс-
та, непово́ртка і не дуже хоті́ла злазити з кі́лка, та ціка́вість
взяла ве́рх над ліно́щами, і вона врешті́ теж згоди́лася іти на
прогуля́нку.

Горщик това́ришува́в з Глечиком, тому́ був завжди́ гото-
вий підтри́мати його́ різні виті́вки. Вони́ удво́х хоч у во́гонь,
хоч у во́ду, завжди́ разо́м. Сито́ теж залю́бки приєдна́лося до
них. Воно́ було́ трохи ві́тряне, бо ві́тер вія́в з усі́х його́ діро́-
чок.

Довго́ не дума́ючи, Глечик, Горщик, Макітра, Сите́чко
постри́бали на зе́млю і гайда́ за хві́ртку, що́ була збо́ку гоо́ду.
За горо́дом почина́лися лу́ки, а да́лі - рі́чка, а ще да́лі чо́рнів
лі́с.

Вони́ один за оди́м по до́ріжці́, щоб не зі́м'яти горо́ди-
ну, ба́дьоро йшли́ впе́ред.

Дивува́лася Ква́соля, що́ росла́ на ме́жі:

- Диві́ться всі́, диві́ться, куди́ це поспі́шає́ глиня́ний посу́д і
Сито́? Чи то вони́ ті́кають з до́му, так чо́го б це?

Мо́лоденькі́ огі́рочки́ підтве́рдили:

- Так, бі́жать, наче́ за ними́ хтос́ь же́неться.

Мо́лоденькі́ каба́чки те́ж виткну́ли го́лівки з-під листя́ч-
ка і со́бі дивува́лися. А ущи́пливий гі́ркий пере́ць кри́кнув, бо
йому́ було́ до всьогó ді́ло:

- Ге́й, кухо́нне майно́, куди́ це ви напра́вили́ся, може́, вас ви-
гна́ли з до́му?

- Ти́ дуже́ ба́гато хочеш́ знати́, Пе́рцю. Кра́ще дости́гай на со́н-
ці́ ско́ріше і бу́дь спо́кій - ми тебе́́ гідно́ прийма́мо у се́бе на
кухні́, коли́ дозрі́єш.

- О́т гу́льтяї́, - шелесті́ла Цибу́ля.

Ті́льки морќва й Бу́ряки не зве́рнули́ ува́ги на ма́ндрівни-

ків, бо були зайняті своїми розмовами про смачні страви, які можна з них приготувати.

Глечик, Горщик, Макітра і Сито минули город і почали видряпуватися на косогір, який трапився у них на шляху. Глечик попереду, за ним Горщик, тоді Сито, а товста Макітра ззаду. Вона пихтіла, стогнала, поки Глечик не допоміг їй забратися наверх. Зате згори було іти легко, і вони невдовзі вже були на луках.

Великий простір зеленої шовкової трави, що вкривала Землю барвистим від різних квітів килимом, слався ген-ген ажд до лісу. Легенький вітерець розносив пахощі від вмитих дощем трав і квітів, що висихали під сонцем і виділяли свій аромат. На квіточки сідали різні комахи: велике коромисло тріпотіло прозорими крильцями, злітаючи високо вгору, метелики кружляли, а потім сідали на улюблені квіти. Життя буяло і цвіло.

Макітра трохи втомилася, вона сіла на траву і здивилася на небо; Глечик і Горщик ганялися один за одним, гралися і були безмірно щасливі, що опинилися на вільному просторі. Вони і не згадували про домівку, про добру господиню, про своїх родичів, таких же глечиків, горщиків, як вони. Ситечко котилося за ними слідом, доганяючи то одного, то другого.

Ось вони побачили Козу Мар'яну, що паслася на лузі, прип'ята довгим мотузком до стовпчика.

- Дивіться, наша Кізка тут пасеться. Добрий день, Кізко, - гукнув Горщик.

- Ме-е-е-е, добрий день, - привіталася Кізка. - Що ви тут робите, так далеко від домівки?

- Граємось, - відповів Глечик.

Вони добре знали Козу Мар'яну, бо глечик завжди наповнювали теплим козячим молоком, а в Горщику варилася смачна солодка молочна каша. Вони не раз смакували ці страви. Тільки Ситечко якось непевно подивилося на гострі ріжки Кізки, боячись, щоб вона не наробила нових великих дірочок у його денці.

Коза звернулася до Глечика:

- Ти, Глечик, самий меткий, чи не приніс би ти мені холодної водиці з річки, хоч трава і соковита та сьогодні надто спектно і хочеться пити.

- Охоче, - відповів Глечик.

Вони почали радитися між собою, як їм набрати водиці із ріки.

- От як зараз згодився б Ківш з ручкою, та він не пішов з нами, - сказала Макітра.

- Я б зачерпнув води, але в мене денце з дірочками, - пожалкувало Ситечко.

- Глечику, давай ми тебе нахилимо до води, бо в тебе довга шия, та й зачерпни її, - звернувся до Глечика Горщик.

Глечик був на все готовий, не дарма ж мав добру і веселу вдачу.

Так і вирішили, і пішли до річки. Річка була не дуже широка і тихо жебоніла поміж берегів. Далі вона ширшала. Зарості очерету, густих кущів, верб заступали річку, в деяких місцях до самої річки підступало болото.

Недалеко біля берега плавали гуси. Вони занурювали голівки у воду, вишукуючи здобич. Великий гусак плив попереду всіх. Побачивши посуд, він витягнув шию і зашипів:

- Шшш-що тут робить цей глиняний посуд, чого йому не сидиться вдома на полиці? Тут вам не місце для гри, понабираєте води по вінця і підете на дно!

- Ми хочемо води набрати, щоб напоїти нашу Кізку, - сказала Макітра.

- Це добре, але будьте обережні. Ти, Макітро, взагалі, сиди на березі і до води не підходь, бо ти широка і незграбна, зразу опийшися у воді, - сказав Гусак і поплив, ведучи за собою своїх гусок.

Тільки Глечик і Горщик нахилилися до води, коли бачать, якась зелена потвора широкорота, вирячкувата, дивиться на них з листка латаття.

- Ква-ква-ква, - здивовано проквакала вона, бо теж не бачила та-

ких кругленьких, з розкритими ротами, незрозумілих створінь. - Хто ви такі і звідки? - спитала Жаба.

- Ми - посуд глиняний і живемо в будиночку край села. Це Ситечко, на якому наша господиня просіває муку перед тим, як щось збирається пекти, - відповів за всіх доброзичливий Глечик, а потім додав - мене звуть Глечик, а це Горщик, а це Макітра, - вказав він на своїх друзів.

- А я Жаба, живу з родиною в цій річці під корінням, - проквкала вона.

- Дуже приємно, - разом відповіли наші веселі мандрівники. - Ми хочемо трохи зачерпнути води.

- Беріть, скільки завгодно. Води в річці багато, вона чиста, прохолодна і дуже смачна, - сказала Жаба і шубовснула в воду.

Горщик, Глечик і Ситечко тільки підійшли до води і схотіли було допомогти Глечикові зачерпнути її, як Ситечко покотилося з бережка і прямісінько у воду, так і сіло на денце.

- Ой, лишенько! Ой, що робити? - закричала з берега Макітра.— Воно ж потоне, бо в його денці одні дірочки. Треба його рятувати, а як? - бідкалася, ледь не плакала Макітра.

- Тримайся, Ситечко, ми щось придумаємо, щоб тебе врятувати! - тривожно кричали Глечик і Горщик.

А Ситечко підхопила течія і стала його відносити від берега. Воно спочатку так злякалося, безпомічно закружляло на воді, а тоді трохи заспокоїлося, бо зрозуміло, що воно дерев'яне, легеньке і не потоне. Йому навіть приємно було тихо пливати на маленьких хвилях. У воді відбивалося сонечко, небо, хмарки. От тільки ситечко не знало, як йому вибратися до друзів на берег і від цього йому ставало не по собі.

А Горщик, Глечик і Макітра бігли вздовж берега, щось йому кричали, та Ситечко нічого не чуло і пливло далі за течією.

Макітра десь застрягла у болоті. Її гарненькі квіточки забруднилися у багні, але вона не звертала уваги і поспішала за друзями, як могла. Горщик трохи теж відстав від Глечика, він все таки був невеликий, та вперто біг за метким Глечиком.

Іноді Ситечко попадало у вирок і той крутив його на місці. Ситечку аж паморочилася голова, та вирок, натішившись, відпустив Ситечко і воно пливло далі.

На щастя, гуси недалеко відпливли від берега і побачили, як Ситечко гойдалося на хвилях і пливло вздовж річки, а його друзі щосили біжать і стурбовано кричать:

- Ситечко, прибивайся до бережка!

Гуси кинулися на допомогу. Гусак витягнув довгу шию і почав штовхати Ситечко до берега. Воно поступово наближалося до краю води. Якраз біля берега стояв на довгих ногах великий довгоший птах з довгим дзьобом. Це була сіра чапля, вона полювала на рибу, на пуголовків, на жаб. Чапля завжди мовчазна і ніколи ні на кого не кричить. Ось і зараз, побачивши Ситечко, яке підпливало до берега, вона спокійно виштовхнула його своїм довгим дзьобом, і Ситечко опинилося на суші.

Тут і друзі схвильовані підбігли, тільки Макітра десь пихтіла позаду. Вони стали обнімати, цілувати Ситечко, яке зовсім змгло, і дякувати цьому чудовому птахові за допомогу, а Гусаків привітно помахали і закричали услід:

- Ми ще побачимося і обов'язково віддячимо!

- Ото ж бо, не пустуйте на воді ніколи. Вона не любить і не прощає пустощів, - відгукнувся добрий Гусак.

Тут і Макітра підбігла, стала Ситечко обнімати. Воно щасливе, що врятувалося, обсихало собі на сонечку. А Глечик зачепив все-таки води і злив Макітрі. Вона змила боки і знову засяяла чистотою.

Коли всі трохи відпочили, то вирішили далі вже нікуди не йти, а повернутися додому. Глечик згадав про Козу, що чекала на них. Без пригод, перешкод Горщик, Глечик, Макітра і Ситечко вийшли до свого бережка.

Тут сиділи дві вирячкуваті жаби і скрушно хитали головами:

- То ж треба такому трапитися, що Ситечко впало у воду і його ледве не занесло на ті страшні пороги, що були попереду. Там

такі бурхливі хвилі, вони піняться, стрибаючи через каміння. Ти ж чула, - каже одна Жаба своїй подрузі, - як про це розповідали літаючи над річкою чайки.

- Квак, так, так, - проквакала у відповідь друга Жаба.

- Чуєш, Горщику, що кажуть ці зелені Жаби, що наше Ситечко могла занести річка на бурхливі пороги і там потопити. Треба віддячити Гусакові за те, що він врятував нашого друга від біди. А тепер давайте краще збиратися додому. Ось тільки наберемо води для Кози і підемо.

- Вже наша господиня десь шукає нас, та й нам час вже щось робити. Годі, ми вже добре нагулялися, пора і діло знати, - сказала розсудлива Макітра.

Горщик аж підскочив від радості, заблискотів полив'яними бочками, згоджуючись з друзями.

Так і зробили. Набрали чистої прохолодної води і пішли додому. По дорозі дали води Козі, вона вже й не сподівалася на це, думала, що вже цих пустунів не побачить. Сама так наїлася трави, що аж боки їй порозпирало і вим'я було повне молока. Вона б залюбки пішла з веселими друзями додому, та клятий мотузок чіпко її тримав.

Кінчилися луки, і почався город, який дихав розігрітим на сонці повітрям, насиченим пахощами гіркого стебла і листя помідорів, інших городніх овочів, духмяного листя кропу, петрушки, пастернаку.

Саме в цей час господиня вибирала свіженькі огірочки, рвала цибулю, часник на вечерю і побачила, як її глиняний посуд і Сито чимчикують веселі і безтурботні по городу.

- А що, нагулялися, дорогенькі? - сказала вона зовсім не сердито. - Я не знала, що вже і думати, коли побачила, що вас нема. Добре, що Ківш розповів про вашу прогулянку до річки. А тепер вмивайтеся, пустуни, і марш на полицю. Скоро ви мені будете потрібні чистенькі і свіжі.

Ох і зраділи Глечик, Горщик, Макітра і Сито, що все так добре для них скінчилося, і їхня господиня не гнівається.

В палісаді все так же перешіптувалися гарні Мальви з Соняхами. Тільки вже сонечко світило на них з заходу, і тому Мальви стали ще гарніші. На них вигравали червоні промені сідаючого сонця, ці ж промені грали і на золотих голівках Соняхів, виблискували багрянцем у вікнах будинку.

Півень збирав своїх курей на сідало. Вгледівши мандрівників, суворо проказав:

- Ко-ко-ко, клопоту через вас тут було, пустуни. Вам теж пора вже на свою полицю.

Стрепехнув крилами, зверхньо подивився на них і пішов, гордовито піднявши голову з великим червоним гребенем.

Друзі швиденько вмилися з цеберки, повної прогрітої сонечком води, втерлися лляним рушником з вишитими на ньому півниками, і стриб-стриб на полицю, а Ситечко - на цвяшок.

На полиці заметушився, задзвенів весь посуд, даючи місце Горщику, Глечику і Макітрі, а ще більше від того, що всіх хвилювали цікаві пригоди їхніх братів і сестрички Макітри.

- Розповідайте, розповідайте, - чулося з усіх сторін.—Де ви були, що бачили? - торохтіли миски, цікаві до всього.

Як завжди веселий і дотепний, Глечик почав цікаво розповідати про все: про город і його мешканців, багато численних родичів - Квасолю, молоденьких Огірочків, сердитого Перчика, злючку Цибулю, веселеньких Кабачків, зелених Помідорів і солоденький Горох. Особливо захоплююча розповідь була про завітчані луки, а ще про козу Мар'янку, яку зустріли у лузі, а головне - про пригоди веселі і страшні, що сталися з ними на річці і добрих друзів, яких вони там зустріли і які порятували Ситечко.

Ще довго чулися на полиці здивовані вигуки, шепотіння і радісний сміх, аж поки все стихло і вгомонилося.

Знадвору прийшла господиня і почала готувати вечерю. Тут вже ніколи було розмовляти. Вона кришила салат, огірки, цибулю і все складала в миску, налила в Глечик молока, якого надоїла, і воно було ще тепле і пахло луками. Господиня брала з полиці посуд, наливала, розкладала смачні страви і їй треба було добре служити, допомагати, бо вона була охайна, лагідна, любила свій

свій посуд, добре за ним доглядала.

От так і закінчилися маленькі пригоди Горщика, Глечика, Макітри і Ситечка. Вони довго, все життя, пам'ятатимуть свою прогулянку у прекрасний Світ, у якому живуть різні на вигляд, але добрі, чуйні його жителі, які в скрутну годину приходять один одному на допомогу.

ОКУЛЯРИ

Жили-були Окуляри. Вони належали одному дуже освіченому чоловікові, тому були теж дуже освічені.

Окуляри вельми поважали цього чоловіка, який увесь час те і робив, що думав, писав, читав, бо був він письменник-казкар.

Привабливий на вигляд - високий на зріст, широкоплечий, стрункий, з продовгуватим, худорлявим обличчям, на якому світилися розумні, лагідні сірі очі, він весело, гучно і доброзичливо сміявся, і через це всім ставало радісно і добре.

Окуляри теж були гарні, великі, виблискували золотою оправою, з якої вони дивилися на все чистими, сяючими скельцями. Окуляри всілися на довгий ніс доброму чоловікові і ретельно допомагали йому - збільшували все, на що він дивився у декілька разів і цим дуже пишалися.

- Ви тільки пишете, - казали Окулярам ручкам і олівцям, а я читаю, допомагаю йому бачити, дивлюся на прекрасний оточуючий світ його очима. Я - другі його очі.

Олівці і ручки тільки пхикали у відповідь, бо не хотіли сперечатися з цими поважними Окулярами. "Може, воно і справедливо, - перешіптувались вони поміж собою, - але ми добре знаємо, що наш вельмишановний хазяїн не зможе обійтися і без нас, бо хто, як не ми, ручки і олівці, записуємо всі його думки на папері".

Мешкали Окуляри у шкіряному футлярі, де їм було спокійно і затишно. Там вони відпочивали, щоб вранці знову почати трудитися. Цей футляр був трохи неслухняний. Завжди зникав кудись і його не було на місці саме тоді, коли він був конче потрібний. А, може, то добрий чоловік був неухважний, розсіяний, через те, що увесь час був замріяний, повністю заглиблений у свої фантастичні думки.

Він працював з раннього ранку до пізнього вечора. Іноді чоловік піднімав Окуляри з носа і садив на чоло, замислювався, а потім знову опускав їх на довгого носа і писав, усміхаючись,

щось бурмочучи. Бувало, він протирав Окуляри чистою, м'якою фланеллю, і тоді вони сяяли прозорими скельцями, веселі і задоволені.

Одного разу казкар підняв Окуляри високо, аж на саме тім'я, і вони сиділи серед м'якого кучерявого волосся та й забув за них. Сьогодні Іван Іванович, це - ім'я чоловіка, перебував у добромум гуморі. Надворі сяяло весняне сонечко, привітно цвірінкали горобці під вікном, ясніло голубе небо. Думки йому розліталися, він ніяк не міг зосередитися. Іван Іванович вийшов до сусідньої кімнати, великої і світлої, підійшов до вікна і дивився, милуючись весняним садом, який саме зацвів білим буйним цвітом. У вікно зазирали ніжні квіточки вишні, над якими літали і гули трудівниці-бджілки, збираючи солодкий сік.

На підвіконні лежав і грівся проти сонечка великий рудий пухнастий кіт Гаврило. Іван Іванович погладив кота, промовляючи до нього:

- Гаврюша - хороший кіт, Гаврюша - розумний кіт.

Гаврило задоволено замуркотів, потерся носом об руку, подивився примруженими очима на Івана Івановича. Він враз побачив на голові у Івана Івановича блискучі Окуляри, що трохи зверхньо дивилися на кота, і вже хотів, було, зачепити їх лапою та передумав, бо це могло не сподобатися Івану Івановичу, який так шанобливо і лагідно поставився до нього. "Ось постривайте, я ще до вас доберуся", - подумав кіт Гаврило і знову розлігся на підвіконні, приємно муркочучи.

Іван Іванович повернувся до кабінету і знову засів за свої папери, щоб продовжити писати цікаву дитячу казочку, хотів одягнути Окуляри, але на паперах їх не було. Він подивився у футляр - нема, нишпорив на столі, заглядав під стіл, під крісло - Окулярів ніде не було. Іван Іванович сердився, гарячкував, метушився, обшукав усі куточки, та все марно - Окуляри зникли. Він вибіг до кімнати, де тільки-но був, підбіг до вікна, подивився на підвіконня, де нещодавно сидів Гаврило. Але ні кота, ні Окулярів там не було.

А Окуляри, що вмостилися собі зручненько на тім'ї, спочатку і не зрозуміли, що саме шукає Іван Івановича коли він, знесилений, сів у крісло, опустив безнадійно голову і сказав: "Окуляри, де ви? Знайдіться, будь ласка!", вони одразу спустилися і впали йому на довгого носа. Іван Іванович радісно і голосно зареготав, та так, що Окуляри весело застрибали на носі.

- А-ха-ха! Хо-хо-хо! Оце так комедія, - крізь сміх казав він, сміючися сам із себе.—Я шукаю їх усюди, а вони спокійненько сидять собі у мене на голові і мовчать. Який же я все-таки забудько!

Одного разу іван Іванович не поклав Окуляри до футляру, а залишив їх лежати на паперах і кудись на часину вийшов. Коли ось до кімнати поважно, високо задравши голову, зайшов кіт Гаврило, побачивши Окуляри, стрибнув на стіл. Вони спокійно лежали і не звертали ніякісінької уваги на Гаврила. Ну як же можна було втерпіти грайливому котові і не зачепити цих поважних Окулярів, тим більше, що він добре пам'ятав виявлену того разу до нього неповагу.

- Добррррий день, панове Окуляри, - промуркотів він.

- Добрий день, Гавриле.

- Можна мені крізь Вас подивитися?

- Ні, ні! - обурено відповіли Окуляри, - Ви ж подряпаєте скельця або золоту оправу!

- Чи й не біда! - відповів кіт і почав лапою совати Окуляри по паперах, по столу, підкидати їх вгору.

- Що ви робите?! - ще більше обурилися Окуляри і сердито блискали скляними очима.

Раптом від поштовху Окуляри впали під стіл, а кіт Гаврило, задоволений, що провчив їх, зіскочив зі столу і пішов з кімнати, піднявши хвіст трубою.

- Ой-ой-ой! - зойкали Окуляри. - Ап-ап-апчхи!

Вони трохи запилилися, мало не розбилися, добре, що на підлозі лежав м'який килим, і продовжували бідкатися:

- Ох! Ми такі нещасні. Ну хто нас отут знайде? Так і будемо ле-

жати без догляду і ще захворіємо. Який нахаба, цей кіт, скинув нас додолу і пішов!

Ручки і олівці теж непокоїлися, бо не знали, як зарадити горю, як допомогти Окулярам. Хоча колись Окуляри говорили з ними трохи зневажливо, та ручки і олівці зла не держали, були доброзичливі, товариські і тепер співчували:

- Не переймайтеся так, шановні Окуляри, вас обов'язково знайдуть, і ми знову будемо всі разом, як і раніше.

Окуляри трохи заспокоїлися, зачувши доброзичливі слова своїх друзів.

Цього разу Іван Іванович ще довше шукав свої Окуляри, ледь не розчавив їх ногами під столом, потім вкрай розсердився і покликав свою сестру:

- Віро Іванівно, ідіть, будь ласка, сюди!

Увійшла Віра Іванівна, приємна жінка, повновида, з рум'яним милим обличчям, з сірими лагідними очима, такими ж як у Івана Івановича, з пишним сивим волоссям, зібраним на потилиці у важкий вузол.

- Ви мене кликали, Іване Івановичу?

- Так, так, шановна Віро Іванівно. Ви, як прибирали отут, то не бачили, часом, моїх Окулярів?

- Бачила. Вони лежали на паперах.

- То д ж вони поділися?! Я вже всюди їх шукав їх і ось маєте - їх ніде нема. Не могли ж вони самі піти звідси, вони ж бо без ніг.

- Не хвилюйтеся так, Іване Івановичу, вони обов'язково відшукуються і саме там, де ви й не сподівалися їх знайти. Таке частенько з вами відбувається.

- Але я добре пам'ятаю, що залишив їх на столі.

“Ми тут, ми тут” - кричали з-під столу схвильовані Окуляри, та їх ніхто не чув. - ми під столом через витівка кота Гаврила!” - волали в розпачі Окуляри, та марно.

Олівці і ручки і собі схвильовано подзенькували, подаючи голос, але їх теж ніхто не чув.

- Ну, гаразд, Віро Іванівно, - примирливо сказав Іван Іванович, - може якась добра Фея підкаже мені, де знайти улюблені Окуляри.

Віра Іванівна пішла до дверей, потім обернулася, підбадьорююче подивилася на брата, коли ненароком її погляд упав на підлогу, а далі вона подивилася убік стола і... побачила пропажу.

- Ось вони, ваші Окуляри! - Віра Іванівна підняла і подала їх зраділому Івану Івановичу.

- Дякую, дуже дякую вам, люба Віра Іванівно! Не знаю, що я мав би робити без вас, моя добра, дбайлива сестрице, без моїх Окулярів.

Іван Іванович старанно протер Окуляри м'якою фланелькою і начепив на свого довгого носа. А як зраділи Окуляри! Вони сяяли чистими, прозорими скельцями, уважно придивлялися до кожної літери, бо щиро любили свого розумного, доброго, трохи розсіяного чоловіка, а ще вони любили його цікаві, чудові казки, в яких він розповідав діткам про веселі пригоди, про вірну дружбу поміж діток, звіряток, про прекрасний навколишній світ, в якому живе добро, радість і щастя.

Олівці весело заторохтіли, застрибали у пеналі через те, що нарешті всі знову зібралися у велику дружну сім'ю, а ручка швидко бігала на папері, радісно скрипіла пером, якомога ретельніше виводила літери, які швидко писав чоловік, вигадуючи свої чудові казки. Всі були дуже щасливі.

Так і жили-поживали Окуляри разом зі своїми друзями, довго, дружно і вірно служили веселому, доброму Казкареві. Кіт Гаврило більше не займав їх. Він грівся собі на сонечку, ганявся за горобцями і муркотів своєї ніжної пісеньки. Він був незлобливий кіт, а саме такий, як казав Іван Іванович: Гаврюша - розумний кіт, Гаврюша - хороший кіт.

2001 рік
м.Суми

ХМАРИНА - МАНДРІВНИЦЯ

Надвечірнє Сонечко низенько схилилося до горизонту і тільки невеличкий крайчик його ще надсилав свої косі промінчики, які ледь сягали Землі. Цей крайчик так розчервонівся від переповнюючих його радості і задоволення, що саме йому випало щастя попрощатися з світлим Днем, що аж Небо від нього спалахнуло, забагряніло і почало мінитися невимовно чарівними фарбами, в яких змішалися кольори і відтінки їх. Воно було і золотаве, і червоне, і темно-фіолетове. Ось набігли маленькі хмарини, зажевріли, засвітилися від палаючого крайчика Сонечка.

Одна Хмаринка, схожа на білу пишну квітку, відбилася від своїх подружок, бо їй надто схотілося покрасуватися в теплих, ласкавих промінчиках, що ще забарилися на якусь мить на Небосхилі. Вона від захоплення навіть застигла на одному місці і почула невимовно прекрасні пісні, що співали пташки. Вони славили День і Сонечко і просили: "Сонечко, іще не лягай, нехай продлиться ясний День". Та Сонечко тільки привітно саянуло в останнє і відповіло: "Нехай перепочине за Ніч вся Природа, вона добре трудилася увесь День. Я теж піду відпочивати, щоб раненько на Світанку вийти на Небосхил і почати новий День. До скорого побачення, любі мої". Після цих слів Сонечко остаточно сховалося за горизонт. Маленька Хмарина ледь встигла крикнути у відповідь: "До побачення, Сонечко-о-о!"

Вона озирнулася навкруги і не побачила своїх подруг. Небо було темне і чисте. На ньому почали з'являтися перші Зорі. Вони привітно замигтіли, посылаючи на Землю тихе голубе світло далекого Космічного простору.

Хмарина бігла, поспішала, коли раптом зачепилася за велику і високу Скелю, що, здавалося, займала півнеба.

- Ой! - зойкнула Хмарина, - я розірвала своє легеньке і пишне вбрання.

- Не хвилюйся, крихітко, - сказала Скеля своїм громовим голосом. Вона намагалася говорити якомога тихіше, щоб не злякати Хмарини.

-ну, та голос її гуркотів, наче грім і озивався луною в горах. - Перепочинь, люба Хмаринко, на моїх виступах, або на вершині серед снігів, а за цей час сніжинки полагождать твоє вбрання, загаптують його сріблом і вранці ти полинеш далі. Он подивися - твої подружки клубочаться на гірських хребтах.

Хмарина щиро подякувала Скелі за її велику люб'язність і гостинність, наблизилась до верхів'я і зручно вмостилася на білій пухнастій шапці снігу. Налетів поривчастий Вітер і хотів було примусити Хмарину бігти далі, але вона стійко трималася, заховавшись до ущелини у верховині. Вітер залишив Хмарину і помчав далі, непривітний, холодний і надто самовпевнений.

На Небо вплив повний Місяць і снігова шапка враз ожилилася, заграла самоцвітами з міріадів сніжинок. Хмарині зовсім не хотілося спати. Вона милувалася, не могла надивитися на спокійне, наче застигле, казкове царство могутніх гір.

- Я бачу, Хмаринко, що тобі не спиться, - сказала Скеля. - Я теж не сплю. Розкажи мені, будь ласка, що-небудь цікаве зі свого життя, а я залюбки послухаю. Я дуже люблю слухати різні історії, які розповідають мені птахи, що живуть на моїх виступах, чи тимчасово зупиняються перепочити, або великі Хмари, що носяться весь час туди-сюди, поспішають, не затримуються на місці. Вони бувають важкі, грізні, несуть дощі, сніги. А ти ще маленька, легенька і біла, наче пух.

- Я зовсім недавно утворилася, - сказала Хмарина, і історія мого життя коротенька. А народилася я з малесеньких краплиночок води.

- Як то? - щиро здивувалася Скеля. - Як можна народитися з води?

Хмаринка усміхнулася і почала розповідати. "Я пам'ятаю той час, коли у мене була матуся - велика шарувато-дощова Хмара і багато сестричок - дрібних крапель води. Жили ми дуже високо - в холодній атмосфері. Одного разу ми з матусею мандрували по небесному простору, і я відчула, як разом зі своїми сестрицями - дощовими краплями, почала падати донизу. Я не розуміла, куди я падаю, тільки бачила, що наближаюся до Кулі,

яка увесь час обертається. Моїм сестрицям одного разу вже довелося побувати на цій кулі, і вони сказали, що це - Земля, дуже гарна, квітуча Планета. Вони хвилювалися, перемовлялися між собою. Одні краплини казали: “Нам надто хочеться впасти на зелені луки. Вони такі м’які, запашні. Там ростуть гарненькі квіточки. Вони, напевно, чекають на нас”. Інші казали: “А ми хочемо пролитися на струмочок і бігти разом з ним, дзвеніти, веселитися, гратися і обов’язково досягти великої, могутньої ріки, де гуляють, перекочуються хвилі і несуть у незвідану далечінь. У хвилях можна бавитися, стрибати, а ріка через те стає багатоводною і стрімкою”.

“Як цікаво!” - подумала я. земля все наближалася і наближалася і - ось я вже на Землі, на чомусь пружному і ніжно-зеленому. Поруч було багато краплинок. “Ми випали на город, на велику, розкішну капустину” - почула я від них. “А ми - на огірочки... а ми - на квасолі”, - чулося звідусіль. Городні рослини теж раділи кожній краплинці: “Як люблю, як гарно! - галасували вони. —Ми вмилися, освіжилися ще й напилися досхочу дощової м’якої, аж солодкої водиці. Дякуємо, Дощику, тепер ми почнемо швидко рости”.

На городі всі були радісні і щасливі.

Дощові хмари пішли далі, і виглянуло ясне сонечко. Ми - крапельки, сяяли і ряхтіли. Наша Капустина запишалася. Краплинки на ній виблискували, мов кришталеve намисто.

Сонечко все більше і більше припікало, і мені ставало дедалі спекотніше. Через це я почала якось зменшуватись, наче танути в сонячних промінчиках; я дивувалася, не розуміючи, що зі мною діється. Мої сестрички-краплинки теж зробилися зовсім дрібненькі. Вони мене заспокоювали: “Не хвилюйся, крапелька, ми перетворюємося на пару і здіймаємося у Небо, туди, звідки ми випали у вигляді дощу”.

- А що таке “пара”? - спитала я.

- Пара—це ми, дрібнесенькі краплинки, тільки легесенькі, газоподібні, - відповіла сестричка, що була старша від усіх.

Я подивилась униз і побачила, як віддаляється моя капустана, город і Земля. Ми піднялися дуже високо, де було холодно, не так як на Землі. Я, правда не зовсім замерзла, тільки з'єдналася до купи з такими, як я, дрібнесенькими крапельками, і з пари знову обернулася на краплю води. Ми, краплі, тулилися, тулилися одна до одної, росли в довжину і ширину, аж поки з нас не утворилися крапельні або, як ще нас називають, дощові хмари. А ще я дізналася, якщо з водяної пари утворюються не краплинки води, а кристалики льоду, то тоді хмарки будуть льодяні, або кристалічні, і опади з таких хмар випадають у вигляді білесеньких легесеньких сніжинок.

- Те, про що ти розповідаєш, Хмарино, дуже цікаво, - сказала Скеля. - Розповідай далі, я тебе уважно слухаю.

- Моя історія не така цікава, як моїх подружок. Вони були частинками чистих озер, бистрих річок, глибоких морів, бачили навіть океан. Це вони насичують атмосферу парою, тому так багато буває хмар у небі.

- Хмарино, ти згадала про Океан, а що це таке? - запитала цікава Скеля. - Я чула, як про нього згадували птахи, що поверталися до рідної домівки з теплих Країн, та не уявляю його.

- Мені теж не доводилося його бачити, та з розповідей я знаю, що Океан - то величезна ріка, яка оточує всю Землю. Через це я і поспішаю, щоб встигнути багато чого побачити і зрозуміти. Моя заповітна мрія - з'єднатися з дощовими хмарами і пролитися дощиком над Океаном, стати часточкою його прекрасного світу.

Вона зітхнула, потім додала: "Та я не від того, щоб оживити на Землі чудову квіточку, або допомогти зерняткові прорости паросточком, пустити коріння, щоб на Землі все зеленіло і цвіло".

- Дякую тобі, крихітко, за чудову розповідь. Ти ще така маленька, Хмаринко, а вже дуже щира і доброзичлива. А тепер тобі пора відпочивати, бо вже скоро ранок.

Вони замовкли. Хмарина заснула спокійним сном, Скеля спочатку поринула у свої думки, а потім і сама непомітно задрімала.

Як тільки вранішня зоря з'явилася у Небі, Хмарина пробу-

дилася. Вона була така гарна, мов біла троянда. Її вбрання нагадувало ніжне мереживо.

- Ще так раненько, а ти вже зібралася в дорогу, - сказала Склея.

- Мені треба поспішати, бо мої подружки вже заметушилися. Дякую Вам, вельмишановна тітонько Скеле, за гостинність. Ви - така велична і прекрасна, сердечна і ласкава. Якщо я коли-небудь повернуся сюди, я обов'язково розповім Вам багато цікавих історій. Довгого Вам віку і нехай Вас пестять спокійні вітри, коливають тихі зорі, а сили Матінки-Природи дають Вам життя.

- Дякую і щасливої дороги, маленька Хмариночко! Я сподіваюся, що ми ще колись побачимося.

Хмарина легенько відлинула, лишивши по собі добру згадку і вологий слід на камінні, де вона ночувала. Вона прискорила свій хід і невдовзі приєдналася до таких, як і вона, Хмар.

- Ми дуже хвилювалися за тебе, - сказала Хмара, що нагадувала білий корабель і була старша від усіх. - Думали, що ти вже не наздоженеш нас і будеш самотньо блукати просторі. Ми навіть вирішили заночувати на цих хребтах, сподіваючись, що ти теж прибієшся сюди. Добре, що все так вийшло, як ми того хотіли.

- Я теж дуже щаслива, що знову з вами. Щоб я без вас робила? - зраділо сказала Хмарина, а потім запитала: - Куди ж тепер лежить наш шлях?

- Шлях наш далекий. Зорі вказують нам дорогу над Океаном і далі на Південь... та й вітер нас теж туди направляє. Може, на нас там чекають?

- На Південь, на Південь! - захвилювалася маленька хмарина, аж мереживо її заколисалось. Вона ладна була пливати куди завгодно і раділа з того, що була знову разом з подружками, що вільна і безтурботна у цьому безмежному просторі, який був для неї і життям, і домівкою.

Хмарини вишикувалися одна за одною і нагадували білий караван, що спокійно пливе у повітряному голубому Океані. Ось вже і Сонечко вийшло на Небосхил і освітило їм шлях. Прощай, Хмарино! Повертайся до нас, ми будемо чекати на нову зустріч з тобою!

КАЗКА ПРО ПІВНИКА ПЕТРА КУКУРІКОВИЧА

Мама-Курка була дуже заклопотана. Та й було чого клопотатися. Аякже! Вона сиділа на яєчках, дбайливо їх зігрівала, бо ось-ось з них мали вилупитися курчатка.

“Квох-квох-квох”, - ніжно і турботливо промовляла Зозуляста. “Чи тепло вам, мої маленькі діточки, чи здорові ви?” - означало її квоктання.

А курчатка вже ворушилися нетерпляче і чекали на слушну годину, аби вибратися з своєї тимчасової темної хатки, яка стала вже занадто тісною, на волю.

Курка Зозуляста була молода і дуже гарна. Зозулястою її назвала господиня через смугасті грудочки і крильця. Темні поперечні смужечки, часті і виразні, нагадували смужки зозулі, звідси і пішла назва.

Зозуляста відчула поштовх в одному з яєчок і чіткий звук: тук-тук... “Невже зараз з’явиться на світ малюк?” - радісно подумала вона.

То маленький півник, веселий і нетерплячий, зовсім занудгував у яєчку. Він відчував мамине тепло, чув її ніжний голос і вже не мав змоги сидіти, склавши крильця, в темному будиночку. Він підняв маленьку голівку, клюнув дзьобиком у білу стінку раз, потім вдруге, потім ще і ще, і його будиночок розпався. Півник сміливо ступив слабкими і неслухняними ніжками. Йому в очі бризнуло золоте сонечко, наче вітаючи маленького півника, він мало не розгубився через сліпучі промінчики, та тут почув мамин голос: “Який гарний в мене синочок! Ступай сміливіше, крихітко, іди до мене!”

Півник розправив ще вологі малесенькі пухнасті і м’якенькі крильця, витягнув голівку, подивився навкруг себе і здивувався з того, що побачив. З білих кульок, що розпадалися одна за одною, вибиралися пухнастенькі створіннячка. “Що то за клубо-

чки рухливі” - подумав він. Півник же себе самого не бачив, тому одразу і не зрозумів, що це були його сестрички. “Ців-ців-ців”, - зацівкали один до одного курчатка, вітаючись. “Ців!” - пискнув і собі півник, що означало “Добрий день!”

Зозуляста була щаслива - всі десятеро її діточок вилупилися живими і здоровими. А ще вона раділа з того, що на світ з’явився півник, міцний, сміливий і жвавий.

Мама-Курка уважно обдивилася усіх курчаток і огорнула їх великими теплими крилами: “Ходіть до мене, мої любі крихітки, ви ще слабкі і безпомічні”. За цими словами вона приго-рнула їх до себе, до свого м’якого пір’ячка.

Курчатка ще деякий час штовхалися, вмошуючись зручніше, аж поки затихли, задрімали. Півник відчував їхні тільця - пухнасті клубочки. “Як тепло і затишно”, - подумав він і поринув у сон.

Минув деякий час, мама-Курка поворухнулася, подумавши: “Час годувати малюків. Вони, певне, зголодніли”. Вона повела курчаток до таці з їжею, яку приготувала для них дбайлива господарка Василина і поставила на подвір’ї. Зозуляста мала навчити курчаток їсти. Вона почала клювати кашу, а курчатка спочатку дивилися, як це вона робить, а тоді і собі почали клювати. Вони товпилися, лізли одне на одного, забиралися з лапками до таці, кумедно били крихітними дзьобиками по залізу, бо спочатку не розуміли, що мають клювати, та коли врешті-решт до дзьобиків набилася смачна м’яка каша, вони дружно заторохтіли по таці: “Цок-цок-цок!” Коли впоралися з кашею, напилися водиці, закидаючи догори маленькі голівки, як це робила мама-Курка.

“Квох-квох-квох!” - покликала Зозуляста курчаток до себе, і знову вони опинилися під маминими крилами. Як усі маленькі дітки, курчатка довго і солодко спали. Так минув перший день їхнього життя.

Маленький півник мав непосидючу вдачу, до того ж допитливу і веселу. Він не капризував і не ніжився, як його сест-

рички, не любив довго спати. Його вабило і цікавило широке подвір'я і все, що на ньому було.

Якось він визирнув з-під маминого крила назовні і побачив зграйку горобчиків, що клювали зернятка з їхньої годівниці. Вони стрибали і цвірінкали і, як здалося Півникові, сварилися. Вони зовсім були не схожі на курчаток. Півник підбіг до непроханих гостей, щоб роздивитися на них, а може, і познайомитися. Та де там! Горобці тільки пуррх! І полетіли геть. Півник розкрив свої крильця, змахнув ними, трохи пробіг та спіткнувся і розтягнувся на землі, вгрузнувши дзьобиком у пісок. “От тобі і маєш! - сказала мама-Курка. - Що, хотів полетіти разом з горобцями та не вийшло? Ти ще маленький, Півнику, і не відаєш, що ми - кури, свійські птахи, одомашнені і тому не літаємо. Наші крильця не пристосовані до того. На світі є багато різних видів курей. Ось, наприклад, є курочка водяна - комишниця. Вона живе собі на озері або на болоті і добре плаває. Є куроподібні птахи: рябчики, глухарі, перепілки. Вони мешкають у полі, у лісі, самі собі будують житло, добувають їжу. Зрозумів?” - Зозуляста легенько клюнула Півника і продовжувала: “А ми мешкаємо у теплих курниках, несемо яєчка, які дуже любляють люди, дорослі і маленькі”.

- Ців, - пискнув Півник, що означало: “Дякую”, бо він був чемний Півник.

Іноді курчатка не ладнали поміж собою, затівали бійки, не поділивши черв'ячка, здіймали галас. Зозуляста, хоча добра була і лагідна, суворо повчала: “Квох-квох! Годі сваритися. Черв'ячків вдосталь, тільки не лінуйтеся відшукувати їх. Ретельно розгрібайте ніжками землю і обов'язково знайдете. А ще я хочу, щоб ви росли дбайливими, доброзичливими, в злагоді і дружбі, а не злюками-жаднюгами”...

Курчатка заспокоювалися, весело цвірінчали.

Одного дня на небо насунули чорні хмари, пішов рясний дощ і серед подвір'я утворилася велика калюжа. Кури поховалися під повіткою. Тільки гуси на чолі з Гусаком Філею борсалися

задоволено у калюжі. Мама-Курка накрила курчаток крилами, ховаючи від дощу, аж раптом помітила, що серед них нема Півника. Вона стурбовано покликала його. Він не озвався. Вона вдруге покликала, а потім побачила, що він прямує за малими гусенятами до калюжі.

“От шибеник, ще втопиться. Він же не вміє плавати!” - хвилювалася мама-Курка.

- Півнику!- гукнула вона, - ходи-но сюди!

Півник прибїг зовсім мокрий і сховався під крилами. Зозуляста сказала: “Півнику, ти засмутив мене своїм непослухом. Я ж наказувала тобі не відбиватися від гурту, бо на таких маленьких і слабких ще, як ви, курчаток чекають різні несподівані лиха. Ти міг втопитися у калюжі. Згадай, я вже розповідала, що кури не плавають, не те, що гуси і качки. Вони - водоплаваючі птахи. Крім усього, неважко застудитися, а ти маєш бути сильним, щоб захищати своїх сестричок”.

Півникові стало соромно, йому так хотілося, щоб мама пробачила йому і він, цокаючи через те, що змок і змерз під дощем, пообіцяв: “Мамммусю, вввибач, я буду ссссамим слухняним півником у світі”. Він додержав свого слова і завжди слухався мамі-Курки, ніколи більше не засмучував її.

II.

На широкому подвір'ї у Василяни завжди було весело і гамірно. Як тільки піднімалося раннє літнє сонечко, все навкруги оживало. Василяна випускала курей із курника. Вони прямували до таці, де на них чекало зерно. Гелготали гуси, стріпуючи крилами, перегукувалися, вітаються з новим днем. Ось пес Полкан позіхає і крутить головою, немов дорікає : “Чого галасуєте, чому зчиняєте крик?” Він не спить уночі — пильнує хазяйське майно і не проти трохи відпочити.

Хрюкає у хліві велика свиня Льоха. Вона повчає маленьких верескливих поросятток. “Му-у-у-у”, - відгукується корова Минь-

ка, що нетерпляче чекає, коли м'які лагідні руки привітної Васи-
лини доторкнуться до її, повного молока, вим'я, і тоді Минька залюб-
ки віддасть своє тепле молоко, що пахне духмяними луговими тра-
вами.

Півник вийшов з курника на залите сонцем подвір'я. Його
крильця вже почали вкриватися рябеньким, як у мами, пір'ячком.

Василина, висока повна, гарна жінка, з добрими очима, весе-
лою усмішкою на круглому обличчі, взяла його до рук. Півник мав
кумедний вигляд: нашорошений, пір'ячко на ньому стирчало туди
—сюди. Він крутив головою на тоненькій шийці, аж червоний гре-
бінець затріпотів, наче маленький прапорець проти вітру, і кліпав
маленькими круглими блискучими очима.

- Петю, - сказала Василина, любуючись Півником, - який бо
ти гарненький, чистісінької Полтавської породи, зовсім такий, як
той півень, що був у нас раніше. Справжній красень з пишним
строкатим хвостом і червоним гребенем, що красувався на голові,
мов царська корона. Ми подарували його добрим людям, і тепер
він живе далеко звідси, у сусідньому селі. Коли ти, Петю, підрос-
теш, хозяйнюватимеш на нашому подвір'ї захищатимеш курочок,
сповіщатимеш усім про прихід світанку.

Зозуляста курка високо підняла голову: “Ко-ко-ко”, радіючи
за свого Півника. А він, щоб порадувати маму і якимось відзначити-
ся, у захваті крикнув тоненьким ще хрипким голоском: “куку-рі-ку-
-у!”

- Співай, співай, Півнику, тренуй голос, щоб було його чути
далеко, аж на краю села, - засміялася Василина.

Півник стріпонував крильцями, підбадьорений Василиною, по-
тім витягнув шию, покліпав очима і ще раз проспівав своє хрипке
“ку-ку-рі-ку-у”, наче обіцяв господарці бути голосистим співаком.

Йшов час. Півник дедалі ставав сильнішим і гарнішим. На-
вколо нього юрмилися курочки, і мама-Курка була спокійна за
них: діти вирости, вважала вона, стали самостійними. Особливо
вона раділа за Півника, який був схожий на свого тата. Такий же

сильний, сміливий, доброзичливий, дбайливий і дуже голосистий.

Півник товаришував з Гусаком Філею. Щоправда, спочатку поміж ними виникло непорозуміння. Гусак витягував шию і шипів: “Ш-ш-ш”, я тут найголовніший за усіх. Але Півник не злякався, не такий він був. Він не звертав уваги на погрози Гусака, йшов сміливо вперед, високо тримаючи голову і випнувши груди, ведучи за собою своїх курочок.

- Ко-ко-ко, - спокійно сказав він.-Ти, Філе, головніший серед своїх гусинь. От і води їх за собою, клопочися за них, захищай. Я тобі не стою на заваді. Краще буде, якщо ми товаришуватимемо і на подвір'ї запанує мир і злагода.

Гусак Філя теж був не від того, щоб товаришувати з Півником. Він не мав бажання сваритися будь з ким, а тим більше з шановним Півником. Так вони стали вірними друзями.

Ось і сьогодні Півник чемно привітався до Філі: “Ко-ко-ко-доброго ранку”. І почув у відповідь: “То-го-го— здоровенькі були”. Гусак саме вів до ставка усю свою велику родину.

- А чи не бажаєте, Петре Кукуріковичу, разом з нами до ставка прогулятися? - чемно запитав Гусак Філя.

- Дякую за пропозицію, - відповів Півник. - Я б залюбки, але маю багато клопоту. Треба, щоб курочки справно несли яєчка, а ще подбати за них, охороняти їх, щоб бува не вхопив злий шуліка. Я сподіваюсь, що надвечір ми зустрінемося, і ви, шановний, розповісте нам про свої веселі пригоди.

Півник Петя був і справді завжди заклопотаний. Він слідкував, щоб у курнику був порядок, щоб кожна курочка знала своє сідало, щоб не здіймався галас через курячі дрібниці і сварки. Він від мами довідався про страшних ворогів, які загрожують маленьким курчаткам і слабким птахам, звіряткам. Хижий шуліка літає високо під хмарами і звідти вишукує собі здобич, а як вгледить її, каменем падає і хапає у пазурі. А ще треба стерегтися тхора або хитрої лисички. Вона теж може вдертися до курника, бо дуже полюбляє ласувати курятинкою. Півник завжди був наготові у разі нападу злих лисички, шуліки або тхора пустити у хід свої мо-

гутні крила, міцний дзьоб і гострі кігті, щоб їх прогнати.

Вони не раз ставали йому в пригоді. Якось трапилася неприємна подія. Курочки греблися біля свого двору. Де не взявся сусідський пес Шарик, великий волохатий і злий. Він, мабуть, з цепу зірвався і гасав вулицею. Угледівши курочок, причаївся і почав вичікувати, коли яка-небудь з них підійде ближче, щоб ухопити її. Він ковтав слинки і уявляв, як буде смакувати молодого курятинкою. Тільки було намірився стрибнути на Рябушку, гарненьку спокусливу курочку та враз з'явився перед очі безстрашний Півень. Він загрозливо вип'ятив могутні груди і пішов на Шарика. Широко виричені очі аж горіли гнівом, гребінь на голові ще більше почервонів.

- Ко-ко-ко,- сердито закричав він, забив крилами і боляче клюнув Шарика в носа.

- Геть звідси, забирайся подалі і ніколи не наближайся не тільки до курочок, а й до нашого двору, бо виключу очі тобі, негіднику!

Шарик заскавучав від болю і побіг до свого двору, піджавши хвоста. Більше він не наважувався наближатися до курочок, знаючи хоробру вдачу Півника.

Тим часом у дворі гавкав, надриваючись, Полкан, відчуваючи біду. Клятий ланцюг не відпускав його. Коли кури зайшли до двору, Полкан спитав у Півника:

- Що за шум учинився на вулиці? Вас хтось скривдив? Чи не нахаба Шарик на вас напав? Ви тільки скажіть мені, і я його провчу, що вдруге йому непорадно буде.

Курочки наперебій засокотіли : “ Ко-ко-ко, ко-ко-ко!..”

- Годі вам! Заспокойтесь, будь ласка!, - вдавано суворо сказав Півень—Петро Кукурікович, як чемно його всі величали.

- Дякую, Полкане, за турботу, але я сам в змозі захистити себе і курочок.

- Так то воно так, але вдвох ми здолаємо будь-якого кривдника або ворога. До того ж я завжди радий прийти на допомогу, та й мені буде спокійніше за вас, я ж захисник усього подвір'я.

- Звичайно, я в усьому згодний з вами, Полкане. Пильнуйте, щоб була Лисичка не забралася до курника чи до гусей.

А тоді до курочок: “Ко-ко-ко! Ходімо на сідало, он вже сонечко зайшло, пора лягати спати.”

Курочки слухняно пішли за Півником. Вони вельми поважали Петра Кукуріковича.

З деякого часу Півник почав відчувати хвилювання, коли поруч з'являється гарна, ніжна і спокійна курочка Рябушка. Вона гречна, ніколи не хапає зернятка чи іншої їжі у Півника з-під носа, як це роблять інші курочки. Півник теж уважно ставиться до неї, старається пригостити її ласощами, які вишукує тільки для неї одної.

З усього було видно, що він покохав Рябушку, а вона покохала його. Півник радів через це і був надто щасливий.

Одного теплого сонячного дня, останнього літнього дня, Петро Кукурікович запропонував курочкам прогулянку до ставка, куди їх часто запрошував гусак Філя.

Курочки з радістю погодилися. Вони згодні йти за Петром Кукуріковичем хоч на край світу. Але так далеко йти не прийшлося, бо ставок був одразу за городами.

- Тільки будьте обережні біля води, щоб вас не понесла хвиля,- застеріг курочок Півень.

- І звідки Петро Кукурікович знає про ставок, про хвилі, - подумала з повагою Рябушка. — Ач, який розумний, - захоплювалася вона, і серденько її радісно калатало. Вона не знала, що Півник вже одного разу побував на ставку, побачив, як плавають гуси, качки. Він навіть бачив великого бусла, який щось ловив у воді. Півник захопився красою дзеркального ставка, в якому купалося сонечко, видивлялися зелені верби, а біля нього тихо шелестів верболіз і погойдував метілками високий очерет. Тоді Петру Кукуріковичу спало на думку показати курочкам цю красу, а особливо Рябушці.

Цього разу на березі ставка зібралося багато білих гусей. Вони грілися, ніжилися на м'якій травиці, а далі, на голубій гладі

ставка повагом плавав Гусак Філя, а за ним — гарненькі гусочки.

- Го-го-го — привітався до Петра Кукуріковича Філя.

- Га-га-га — подали голос гусочки, підхопивши привітання вожака.

- Ко-ко-ко — відповів Півник. — Ми раді вас вітати. Озеро виблискувало, яскрава сонячна доріжка сліпила очі мерехтливим саявом. Курочки ніколи не бачили нічого подібного і захоплено торохтіли:

“Яка краса, яка краса!”

Гостинний Гусак Філя вийшов з води на берег, стріпонував крилами, витягнув шию і дзьоба назустріч Петру Кукуріковичу. У дзьобі він тримав смачного рачка на дарунок.

- Пригощайся друже, і пригощай курочок. Смачного!

- Дякую, - сказав півник.

-Дякуємо, дякуємо, - кивали голівками курочки.

Гусочки і собі протягували у дзьобах зелені гілочки водяних рослин і інші свої улюблені ласощі.

Петро Кукурікович перший клонував рачка. — Дивно, чудово, дуже смачно! - сказав, хоча їжа була йому не до смаку. Але йому не хотілося здатися неввічливим, невдячним і тим засмучувати щирого, доброго друга Філю.

- Як смачно, як смачно! Курочки були виховані, гречні і хай там як, але не хотіли підводити свого Петра Кукуріковича і відмовлятися від їжі. “Може їжа і смачна, - думала Рябушка, - та не звична для нас, курочок, бо ніколи не доводилося її вживати”.

Гусак Філя радів, що догодив своїм друзям, і перебував на сьомому небі від щастя.

- Все було надто цікаво і прекрасно, та нам вже час додому, - мовив Півник. - Ми завжди пам'ятатимемо прогулянку до чарівного озера. До зустрічі на подвір'ї!

- А може затримаєтесь ще на якусь часину? - запропонував Гусак.

- Залюбки б, але з надходженням осені дні стають коротші, і ми раніше сідаємо на свої сідала. Та й Василина, мабуть, вже ки -

нулася нас розшукувати і буде хвилюватися, - розсудливо відповів Півник.

- Ваша правда. Ходіть щасливі. Вже перелітні птахи: гуси, бусли, журавлі почали збиратися до теплих країн. Лише дикі качки ще довго житимуть на озері, поки не наберуться сили їхні каченята. Ми невдовзі теж слідуватимемо за вами.

Тільки-но кури увійшли до двору, як Полкан висунув голову з будки і невдоволено запитав:

- Де це ви ходите? Господарочка наша збилася з ніг розшукуючи вас. Певно і досі ще бігає по городу.

- Ми ходили до озера на прогулянку. Стріли там Гусака Філю і гусочок. Він пригостив своїми улюбленими стравами, - розповів Петро Кукурікович.

- Ох і дістанеться вам від Васиlines, через те, що без дозволу покинули подвір'я. Намилить вона вам шию за самоуправство.— не вгавав Полкан.

А тут і стурбована Василина з городу вийшла. Побачивши курей радісно скрикнула:

- Курочки мої рябесенькі, курочки мої милесенькі, я вас скрізь шукаю, а ви вже вдома! Де ти, Петю, їх водив? Я ж не дозволяла вам далеко йти з двору. Це ти, Петю, в усьому винний. Дивись, щоб це було в останнє. А зараз поклюйте зерняток і гайда на сідало.

Присоромлений Петро Кукурікович тільки кліпав очима. Його гребінець винувато звис набік. Аж у Рябушки стислося серце—їй шкода було Петра Кукуріковича. Вона підійшла до нього, ніжно клюнула у шию і заспокійливо прошепотіла щось, тільки відоме йому одному.

А трохи згодом кури сиділи у затишному курнику на своїх місцях і ще довго розповідали літнім куркам про свою подорож до озера. Потім стихло, курочки поснули, задоволені, одні—почутою розповіддю, інші - цікавою мандрівкою.

Щасливіший за усіх був Півник – Петро Кукурікович, як шанобливо називали його курочки і всі мешканці великої дружньої господи. Поруч із ним була його вірна і любляча подруга, красуня Рябушка.

Спи, Петре Кукуріковичу, на добраніч! Маєш рано вставати, щоб сповіщати людям про ранок і прихід на землю ясного сонечка.

Саме так воно і є. Петро Кукурікович завжди вчасно дзвінким бадьорим “Ку-ку-рі-ку” сповіщає світові точний час, немає потреби і на годинника дивитися, завжди об одній порі звучить його спів. На селі безпомилково впізнавали його голос і казали: “Час вставати — Васишин півень вже проспівав”. Та й сама Василина прокидалася, зачувши заливчастий бадьорий і радісний спів Півника, і йшла поратися коло печі, коло худоби.

З першими променями вранішнього сонечка Петро Кукурікович злітав на високий паркан, стріпував крилами і на все горло трубив своє “Ку-ку-рі-ку, ку-ку-рі-ку”, обіцяючи гарний і щасливий день.

- Як гарно навколо! - співав він. — Доброго ранку, Сонечко! Доброго ранку, Земле! Доброго ранку, квіточки! Доброго ранку вам, добрі люди!

І від цього співу всім було затишно і спокійно.

БІЛОЧКА ФУФА

Білочці Фуфі нещодавно виповнилося два місяці, і вона вважала себе дорослою. Тепер вона мусила самостійно дбати про себе, як і її сестрички. Фуфа згадала свою Білку-маму, турботливу, лагідну, яка дбайливо вкладала її і четверо сестричок спати на м'якеньку постіль з моху, шерсті і ще з чогось теплого і пухкого, годувала молоком.

Білка-мама залишала маленьких діток самих, щоб назбирати грибів, ягід, зробити запаси їжі. За цією роботою вона ціліснінький день стрибала вверх, вниз по деревах, лісових галявинах, а білчєнята спали під теплим мохом.

Фуфа вродилася непосидючою, дуже цікавою білочкою. Їй набридало довго спати, і вона, як трохи піросла, почала визирати з гнізда, спостерігаючи за тим, що робиться ззовні. Щоправда, бачила вона тільки розлоге віття, серед якого було їхнє гніздо, краєчок голубого неба вгорі, але її вражало все, вперше побачене, а особливо - незрозумілі звуки, які жили поруч: шум лісу, співи пташок.

Мама не раз казала діткам, навчаючи їх:

- У білок багато ворогів, тому будьте завжди пильними і обережними. На дереві, заховавшись серед лапятих ялинкових гілок, на нас полює птах яструб, вистеживши здобич на землі, він несподівано вилітає із прикриття і тоді рідко кому вдається від нього втекти. А ще є така хижа птаха сова. У неї велика голова, що сидить на тугубі, і великі круглі очі. Сова вночі добре бачить і особливо добре чує.

Білка-мама ще багато розповідала про інших хижаків, яких треба остерігатися.

- Якщо зустрінете руду лисицю, швиденько тікайте на дерево, вона теж ворог білочок.

Ось тепер, коли Фуфа стала самостійною, вона завжди пам'ятала мамину науку, особливо коли почала спускатися на землю з рідного дерева в пошуках їжі, щоб поласувати грибками, солодкими ягідками чи знайти шишку з смачним насінням. Якось Фуфа по-

далася вглиб лісу, щоб знайти ліщину з горіхами. По дорозі вона зустріла заклопотану сусідку Касі.

- Фуфо, - спитала Касі, - ти куди поспішаєш?

- Хочу розшукати ліщину і запастися на зиму горіхами.

- Не знаю, що й казати, - сказала Касі. —Я ось обшукала всі кущі ліщини, та горіхів на них нема. Не вродили вони цього року. Я й від інших білочок чула про таке.

- Що ж ми маємо робити, як маємо зимувати? - бідкалася Фуфа.

- Завтра всі білки збираються на раду. Там і вирішимо, що нам робити. Приходь, Фуфо, обов'язково.

Білочки зібралися на великій галяві.

- Прийдеться нам залишити цей ліс і шукати інший, бо тут на нас чекає голод, - сказала тітонька Дорі, літня білка, якій були відомі всі закутки в лісі. Вона добре знала, де ростуть гриби, горіхи, жолуді. - Треба, не гаючи часу, вирушати, - продовжувала тітонька Дорі.

- Ох, ох! - чулося звідусіль, - яка прикрість, - хвилювалися білочки, - невже конче необхідно залишити наш ліс?

- Так, - рішуче відповіла тітонька Дорі. - Ми не прогудуємося бруньками, пагонами дерев, або випадково знайденою їжею. Нам необхідно запастися на всіх, адже зима може видатися суворою і довгою.

- Хто ж поведе нас до іншого лісу? - тихенько спитала збентежена Фуфа.

- Не хвилюйся, Фуфо, - заспокоїла її тітонька Дорі. Я на своєму віку бачила багато лісів і знаю, як знайти до них дорогу. Хоч шлях нелегкий, та нас багато і ми разом подолаємо всі труднощі. А поведе нас ватажок Чако. Він сильний і сміливий.

Фуфа після цих слів трохи заспокоїлася. Білочки порозходилися по своїх домівках. Фуфа теж стрибала з гілки на гілку, дуже граційно вигнувши спинку, обережно визираючи з-за стовбура дерева, щоб не наразитися на небезпеку. По дорозі погризла молоденьку гілочку, напилася соку з квіточки і була задоволена.

Проминуло немало-небагато часу, як білки зібралися у ве-

лику зграю, щоб вирушити у мандрівку. Фуфа в останнє сумно подивилася на своє улюблене дерево, де пройшло її дитинство, де вона ще не так давно мешкала з своїми сестричками і матусею. Їй, навіть, сльози навернулися на очі, та вона втрималась, щоб не заплакати. Фуфа ще ніколи не бачила такої великої кількості білок. Вони юрилися навколо красеня-ватажка Чако. Поруч поважно виступала тітонька Дорі. Вона мала разом з Чако вести велику білячу родину до багатого хвойного лісу.

Фуфа зачаровано дивилася звіддалік на Чако. Його темно-бура шерсть аж виблискувала на сонці. “Який гарний”, - думала вона, гублячись у великій метушливій зграї.

Чако гучно звернувся до всіх:

- Білки, сьогодні ми вирушаємо в далеку мандрівку. На нашому шляху буде багато перешкод: круті яруги, грузьке болото, бурхлива річка. Та не треба нічого боятися. Якщо будемо триматися вкупі, допомагати один одному, ми подолаємо всі труднощі. Тільки не відбивайтесь від зграї.

Тітонька Дорі і собі додала:

- Будьте обережні. Головне - врятуватися від хижаків. Нехай ваші прудкі ніженьки не знають втоми, нехай хвостик стане вправним кермом. Щасливої дороги!

- Рушаймо! - скомандував Чако і понісся вперед.

За ним одразу рушила вся велика дружна сім'я. Вона неслася, мов руденька гомінка річечка. Білки з надзвичайною спритністю, великими стрибками, що сягали декілька метрів в довжину, не бігли - летіли за Чако.

Серце у Фуфи калатало, вона повністю підпала під вплив загального безперервного руху і з легкістю стрибала, долаючи разом з іншими незнайомий шлях. Вже залишився позаду ліс,десь, збоку, промайнуло поле, на якому колосилося жито, а попереду здіймався крутий косогір, вкритий високою травою і різними квітами: білими ромашками, синіми дзвониками, високою тоненькою ніжно-рожевою смілкою. Фуфа підстрибувала високо, вправно регулюючи хвостиком, який, буцімто парашутик, робив

її приземлення вправним і плавним. Фуфа і гадки не мала, що чекало на неї попереду. Сонечко припікало згори, час перевалив за полудень, а Чако невтомно вів свою зграю вперед.

- Увага! Попереду - вода, - гукнув Чако. - Сміливо стрибайте у воду і високо піднімайте хвостика. Він буде вам за кермо. Нумо, всі разом! - і перший стрибнув з високого берега в річку.

Фуфа, зачувши голос ватажка, не задумуючись, теж стрибнула і враз опинилася у холодній воді, ледь не захлинувшись. Вона перебирала лапками, піднявши вгору маленьку голівку з тремтячими китичками на вушках, високо тримаючи хвостик над водою. Пливти було все важче і важче, бо заважала стрімка течія річки. Коли ось білочка відчула, що бистрина почала зносити її убік і віддаляти від гурту. Фуфа щосили загрибала лапками воду, та набігаючи хвилі захльостували її так, що вона занурювалася з носиком під воду і над силу виринала, відсапуючись, цокаючи зубками від холоду.

Фуфу, не дивлячись на всі її зусилля, віднесло далеко від інших білочок, які пливли попереду і не мали змоги бачити, що Фуфа опинилася в біді. Вона трохи розгубилася. “Допоможіть!” - спробувала подати голос Фуфа, та він був такий тоненький, що ніхто її не почув.

“Що робити?” - в розпачі подумала білочка і тут відчула, що якась сила кинула її до чорної безодні і закружляла, завертіла, як суху трісочку. Білочка не знала, що потрапила у страшну пастку безжального виру. Вона задихалася, майже знепритомніла, хвостик змок і вже не стримів над водою, а безвільно звисав і навіть тягнув донизу. Ще мить - і холодна вода зімкнулася б над білчиною голівкою, скувала б її тендітне тільце, та вона, в останнє зібравши залишки вже майже втраченої сили, виринула. І раптом щось тверде виштовхнуло Фуфу з прірви водяного виру, і вона, не розуміючи, що це могло бути, миттєво вчепилася в нього кігтиками і відчула, що вже не кружляє, а спокійно пливе, як на човнику. Отим чимось твердим виявилась товста гілка з ще зеленим листям. Мабуть, нещодавно сильний вітер відчахнув її від дерева, що росло на березі річки й кинув у воду. Ця гілка й врятувала білочку.

Фуфа зтрусилася з тремтячого тільця, з хвостика, з вушок воду, перевела подих і озирнулася навколо. Гілка пливла у напрямку берега, який поступово наближався. Зграї ніде не було видно, білочка перебувала одна серед водної стихії, незахищена, знесилена і розгублена. А тут ще піднявся вітер, на небо посунули хмари, закрили ясне сонечко. От-от піде дощ. Вітер гнав хвилі, вони котилися, хлюпали, з шурхотом набігали на пісок. Гілку швидко винесло на берег і білочка стрибнула на рятівну землю.

Пішов дощ. Він хльоскав Фуфу по спинці. Переляк від пережитого трохи минувся, і білочка мала змогу мандрувати далі, але куди бігти, вона не знала. Вона швиденько вибралася на крутий берег, і її тонкий нюх вловив знайомий запах сосни, який доніс вітер.

- Та це ж пахне сосна. Десь, мабуть, недалеко той ліс, за який казала тітонька Дорі. Швидше, швидше до лісу. Там я зустріну своїх, - підганяла себе Фуфа.

Вона зробила кілька великих стрибків і зупинилася. Попереду неї було велике болото. Вона згадала, що Чако щось казав про болото і за ліс за ним. Тепер вона напевне знала, що ліс знаходиться за оцим болотом.

Хоча болото в середині літа завжди буває схожим на квітучий килим, та цієї миті, коли навкруги потемніло від дощових хмар, воно здавалося чорним, неприступним, чвакало, сичало, погрожуючи. Вітер шугав в очереті і таємниче посвистував метілками. Дощ підганяв Фуфу, і вона рішуче стрибнула на першу м'яку квітучу купину, а далі - на другу, третю... На шляху траплялися невеличкі озерця, в яких, наче в дзеркалі, виднілися чорні хмари. Вони бігли разом з Фуфою. Вона зірвала зубками декілька синеньких ягідок, які їй дуже сподобалися.

Але що це? Фуфа зіткнулася з незнайомим створінням, яке метнулося від неї, всілося на широкий лист білого латаття і дивилося на неї великими виразкуватими очима. На листі сиділа жаба Кваку ля. Вона квакнула, широко роззявивши рота:

- Ти що, відбилася від своїх, що самотньо стрибаєш болотом?

- Так! А ви щось знаєте, чи, може, бачили, як пробігали білки? -

- хвилювалася Фуфа.

- Бачила, - відповіла Квакуля. - їх було надто багато, вони вихором пронеслися болотом і зникли он у тому лісі. Поспішай і ти, крихітко, бо ти змочла і тремтиш, - жаба співчутливо подивилася на білочку.

- Дякую, - зраділо пропищала білочка. - Ви маєте добре серце.

- Ква-ква-ква, - задоволена похвалою, проквакала жаба. Вона ще хотіла спитати, як звуть цю маленьку симпатичну білочку, та передумала, бо їй бракувало часу теребенити: вона мала ловити комах не вечерю. Квакуля попрощалася з білочкою і шубовснула у воду, зблиснувши довгими зеленими лапами з перетинками.

Фуфа на radoшах так мчала вперед, що аж подих перехопило, але радість додавала їй сили. “Скоро я побачу свою родину. Може, зустріну красеня Чако, й тітоньку Дорі, Касі”. Щасливі думки снували в голівці, а за ними швидко збігав час.

Ось вже і узлісся. Його обступили густі кущі терну, шипшини, на яких було повно ягід. Але вони досягнуть тільки пізно восени і будуть смачні і солодкі. А зараз вони зелені і кислі. Ось і білокора берізка привітно махає звислим гіллям, а далі стоять високі, стрункі сосни. Мабуть, через те, що йшов дощ і звечоріло, ліс зустрів Фуфу тишею.

Фуфа враз гайнула на першу-ліпшу сосну, а потім, регулюючи хвостиком, перескочила на другу. “Ось я і вдома!” - Фуфа почувала себе спокійною і щасливою. Тільки тепер вона відчула, що зголодніла. Тут вона зіскочила на землю і хотіла було ухопити шишку, як почула поруч шерех, зупинилася, причаївшись, дивилась маленькими оченятами. “Хто ж то має бути, може, хтось із наших?” - подумала вона.

Та це був бурундук, що теж вийшов на пошуки їжі. Зовні він схожий на білку, але менший за неї майже вдвоє. Фуфа вперше бачила Бурундука і ніскільки його не злякалася. Він був такий кумедний, бо мав надутий вигляд через свої защічні міхури, які набивав зернятками, насінням, переносючи їх до своєї нірки.

- Хто ви такий? - весело спитала Фуфа.

- А тобі яке діло? - невдоволено відповів Бурундук і ще більше надув щоки.

- Який о ви надутий і непривітний. Я тільки хотіла поласувати шишкою.

- Ласуй. Мені байдуже. Я поспішаю додому. Бачиш, у мене повні щоки горіхів.

- Горіхів?! - У голодної Фуфи аж слинки потекли, так захотілося солоденького горішка. - Чи не можете ви мене пригостити хоча б одним горішком, а я колись вам віддячу, - благально сказала Фуфа.

- Еге, багато вас тут таких дармоїдів знайдеться. Збирай сама, їх у лісі багато.

- Який бо ви жадібний! - Фуфа, не прощаючись, ухопила шишку і майнула на дерево.

Фіфа повечеряла насінням з шишки і задрімала під ялиною лапою. Перша ніч у незнайомому лісі видалася неспокійною. Білка спала сторожко, щоб якась нічна птаха не напала і не з'їла її. Вона чула, як перегукувалися пугачі: "Пугу, пугу" - сумно кричали вони, наводячи жах. Їй весь час здавалося, що хтось тихенько крадучись пробирається до неї, та то шелестів дощ.

Вранці з-за хмар з'явилося сонечко, обіцяючи теплий літній день. Фуфа подалася вглиб лісу. Там вона уподобала високу пишну ялину.

- Я вітаю вас, велична ялино! Ось тут я залюбки збудую собі гніздо, якщо ви не заперечуєте, - привіталася Фуфа і почула у відповідь легкий, ніжний шепіт.

- Шу-шу-шу! - то ялина шелестіла своїми голками до Фуфи.

Вона, не довго думаючи, стриб-стриб та на саме верхів'я заскочила. А там сидів строкатий веселий Дятел і стукав по корі дзьобом, старано вибиваючи дріб: "Трр-тук, трр-тук". Він вишукував у корі шкідників-комах, личинок. Угледівши білку, яка враз настовбурчила вушка і подумала собі: "Оце тобі маєш - нова пригода!", Дятел спитав:

- Ти, мабуть, новенька, із тих, що вчора прибули до нашого лісу?

- Саме так, добродію. Ви, напевно, бачили когось із наших?

- Бачив, аякже. Їх прибуло сюди дуже багато. Заклопотані, меткі, порозбігалися лісом у пошуках житла. А ти, як там тебе звуть, знайшла для себе дупло?

- Звуть мене Фуфа. Я вчора пізно дісталася лісу, бо відбилася від своєї зграї, через те, що потрапила в небезпеку. Ось і шукаю підходяще місце для свого гнізда.

- То я тобі, Фуфо, допоможу, - сказав Дятел. - На оцій чудовій ялині є старе дупло, тепле і затишне. Думаю, воно тобі сподобається.

Фуфа на radoшах застрибала, затріпотіла вушками, ажкитички розпушилися, зацокала зубками і запищала, ніби заспівала:

- Дякую вам, шановний строкатий Дятле. Повік не забуду вашої ласки.

- Та чого там, - розчулився Дятел і знову забарабанив по дереву.

Фуфі дуже сподобалося дупло, просторе, глибоке, і вона залишилася в ньому жити. Так як Фуфа була старанна білочка, вона гарно обладнала свою хатку-дупло: вкрила його м'яким мохом, настелила запашної травиці, заткнула всі дірочки, щоб взимку не забивався сніг і не дошкуляв ущипливий мороз.

За цей час вона стріла багато знайомих білочок, які розповіли їй свої цікаві історії, а Фуфа розповіла їм про свою сумну пригоду. Білочки співчували Фуфі і водночас раділи, що все для неї обійшлося благополучно.

Якось Фуфа знайшла ліщину, на якій було багато вже дозрілих горіхів. Вона їх зривала і ховала під лісну устілку, щоб мати запас не тільки для себе, а й для інших білочок.

Раптом вона відчула на собі чийсь пронизливий погляд, а потім побачила, як з ялини злетів птах, розкривши широкі крила і летить прямо на неї. Його очі жадібно дивилися на білку. Вона побігла до ялини, що стояла віддалік, а яструб - це був саме він - почав її переслідувати. Білка стрибала то вправо, то вліво, а яструб легко, нечутно слідував за нею. Ось-ось він ухопить її дужим дзьобом. Коли де не взялася інша білка і почала описувати кола, захищаючи Фуфу, відволікаючи увагу яструба на себе. Це був Чако, спритний сміливий рудий самець, який прийшов білочці на допо-

помогу. Яструб на якусь мить втратив пильність, бо замість однієї білочки побачив двох і одразу не второпав, яку з них йому ухопити. А білочки тим часом рудою блискавкою скочили на дерево, тільки їх і бачили. Вони сиділи у гнізді і важко дихали. Фуфа тремтіла, бо дуже перелякалася, і Чако намагався її заспокоїти:

- Годі, Фуфо, хвилюватися. Все страшне вже позаду, ворог не добереться до нас. Це надійне гніздо.

Білочка вдячно подивилася на Чако і тихо сказала:

- Чако, ви врятували мені життя. Не знаю, чи й зможу я коли-небудь віддячити вам за це, але я про вас завжди буду пам'ятати. А тепер мені час додому.

- Ні, ні, нізащо! - застеріг Чако гарненьку Фуфу, яка йому сподобалася. Яструб - хитрий птах, він, напевне, десь поблизу чатує. Залишайся до ранку. В гнізді затишно і повно їжі.

Фуфа зачаровано дивилася на Чако, не вірячи у те, що він ось тут, поруч з нею. Чако поклав біля Фуфи ласощі: горішки, ягідки і маленьке лісове яблучко.

- Пригощайся, будь ласка, Фуфо, і залишайся зі мною назавжди.

Фуфа обхопила лапками горішок, розгризла його і половинку простягнула Чако. Вони були дуже щасливі. Так Фуфа залишилася з Чаком.

Згодом у них народилося троє гарненьких білченят: Тукі, Такі і Тікі. Тікі була така ж тендітна, ніжна і гарненька, як її мама Фуфа; Такі - сильний, сміливий, як тато Чако, а Тукі дуже полюбляв багато спати, за що його прозвали Тукі-сплюха. А ще він був кумедний і добрий. Це була дружна сім'я.

Ліс, до якого білочки так довго добиралися, виявився багатим і щедрим на дари, і їм більше ніколи не довелося покидати його. Так щасливо закінчилася казочка про білочку Фуфу, про благородного вожака зграї, коханого чоловіка Чамко і їх діток, про розумну тітоньку Дорі, про співчутливу жабу Квакулю і доброго строкатого Дятла Трр-тук, які прийшли на допомогу один одному у важку годину. І це дарувало їм щастя.

ПРИГОДИ НЕСЛУХНЯНЧИКА

Жив-був малий хлопчик на ймення Андрійко, якого прозвали Неслухнянчиком через те, що він був дуже неслухняний. До школи Неслухнянчик ще не ходив, бо йому виповнилося лише п'ять років. Тато з матусею зранку на праці, а Андрійко - вдома з бабусею. Ой, і завдає ж він їй клопоту через пустощі та непослух.

Встає Андрійко рано - ще матуся порається біля печі.

- Андрійку, - каже мама, - вмийся, любий, почисти зубки, розчешши чубчика.

Андрійко й вухом не веде. Аби як натягне на себе сорочечку, штанці і гайда за поріг, щоб мама не бачила. Бувало, мама скаже:

- Андрійку, зав'яжи шнурочки на черевичках. Чого вони за тобою бігають?

- Зараз, - скаже хлопчик, а сам і думки не має, ходить, наступає на них, ледь не впаде, та даремно, так і бігає, хльоскає ними по землі, поки хтось із старших не присилує зав'язати. До того ж, Андрійко був ще й неохайний і до шкоди охочий.

Одного разу Неслухнянчик заліз до курника. Там на той час декілька курок сиділи на гніздах, несли яєчка і голосно кричали, вихваляючись: “Куд-кудах-тах-тах!”, немов казали “От які ми старанні!”

- Чого репетуєте? Я вас не чіпатиму, візьму одне яєчко й піду, - сказав неввічливо Неслухнянчик.

Та кури злітали з гнізд, тріпотіли крилами, аж пір'я летіло на усі боки і вже не квокали, а хрипко, тривожно і водночас обурено галасували. Неслухнянчик перелякався і хотів, було, вискочити з курника, коли на нього налетів великий півень з червоним гребінцем на голові, з сердитими червоними очима. Він високо підняв голову і почав настрибувати на хлопчика, погрожуючи: “Ко-ко-ко?!”, а потім боляче клюнув дзьобом Андрійка у руку і намірився вдруге клюнути, підскакував, бив крилами,

неначе казав: “Геть звідси!”

Вигляд у півня був рішучий, крила широкі і дужі, а дзьоб міцний. Андрійко злякався і щодуху заволав: “А-а-а-а!”

Бабуся саме була у дворі і зачула шум у курнику та розпачливий зойк Неслухнянчика. Вона вбігла до курника і побачила стривожених курей, войовничого півня і Неслухнянчика, що відбивався від нього.

- Ой, лишенько! Що ти тут робиш? Навіщо ганяєш курочок? Вони ж саме несуть яєчка, а півень їх охороняє. Він же міг і очі тобі виклювати.

Тоді до півня:

- Пе-е-тю, Пе-е-тю, заспокойся, іди до своїх курочок. Ніхто їх кривдити не збирається.

Вона відігнала півня і взяла Андрійка за руку.

- Андрієнку, чому ти такий неслухняний? Хіба я тобі не казала, щоб не зачіпав курей, остерігався півня. Краще грайся іграшками, у тебе ж їх доволі: і коники, і машинки, і конструктори, і книжечки.

- Я більше не ходитиму до курника... Я тільки хотів подивитися, чи знесли кури яєчка...

- Ну гаразд, гаразд. Сходи краще, Андрійку, у город, подивися, чи не залізла сусідська коза до грядок, а як залізла - то вижени, не потопчи лишень городини.

Неслухнянчик зрадів, що все обійшлося. От тільки щеміла трохи рука через клятого півня, та він не буде плакати. Він побіг, підстрибуючи, та так і не добіг до городу - вельми звабливо червоніла солодка малина серед зеленого листя малиннику. Він подумав: “З’їм одну ягідку, а потім піду, ніде той город не підніється”. Заліз до малинника та й забув про прохання бабусі, про сусідську козу. Ось такий був цей хлопчик Андрійко - неслухняний, ще й забудькуватий.

Недалеко, одразу за городами, зеленів лужок і протікала неширока річечка. Мама не раз попереджала Андрійка:

- Не ходи, синку, до річечки, бо вона глибоченька, а ти ще пла-

вати не вмієш. Кладочка через річечку хитка, можна, на лихо, впасти. Чуєш, дитино?

- Не піду, - обіцяв Андрійко, а самого цікавість тягнула до річки.

Одного разу він порушив обіцянку й не додержав слова не ходити до річки, як наказувала матуся. На дворі було спекотно. Андрійкові так і кортіло збігати до річки, подивитися на неї хоч одним оком. Він біг босоніж вологою луговою стежиною, навкруги ромашки кивають білими голівками, голубіють, визирають з трави дзвоники, радісно співають у небі і у лузі пташки.

Неслухнянчик підійшов до води, задивився в її спокійне дзеркало. Ой, як цікаво! Звідти визирає сонечко і сліпить очі, по річці плывуть білі хмаринки - вони відбиваються у воді, шугають зграйками туди-сюди маленькі веселі рибки.

Неслухнянчик ступив на кладочку, щоб роздивитися, що то за витрішкувата голова визирає з води і дивиться на нього. Він кинув камінчика у ту голову, і на воді розійшлися кола - маленькі хвильки розгойдали те видіння. З-під зеленого листка латаття визирнула велика, зелена жаба і невдоволено заквакала:

- Ква-ква-ква! Що тут робить цей замурзаний, скуйовджений маленький неслухняний хлопчисько? Навіщо ти каламутиш воду я лякаєш рибок?

- А тобі яке діло? - засопів Неслухнянчик і розмахнувся, щоб вдарити різкою по воді і відігнати жабу. Кладочка легенько похитнулася, і малий Неслухнянчик тільки бух... і впав у воду. Добре, що річка в цьому місці виявилася мілкою і хлопчик не потонув, але він так перелякався, що йому аж дух забило, крім усього, ще й води наковтався. Він борсався у воді і щосили валував: "А-а-а-а!"

Велика жаба насмішкувато дивилася на нього вирячкуватими очима:

- Цей неслухняний, мурзатий хлопчик не вміє плавати, - сказала вона.

- Ха-ха-ха! - сміялися жабенята, що сиділи на зеленому листку. - Вода йому на користь: він хоча б вмиється і почистішає.

- Так, так, на користь, - підтвердила Жаба.—Але він мусить слухати дорослих у всьому, поважати інших і не кривдити менших за себе і беззахисних.

Андрійко все кричав, надрирався. Саме цього часу сусідка, тітка Ганна, припинала у лузі козу Мар'яну і почула дитячий крик, що доносився з берегу річки. Вона пустилася бігти і враз побачила у воді зляканого і безпомічного Андрійка. Тітка Ганна вскочила у воду і підняла на руки хлопчика.

- Годі плакати, Андрійчику. Заспокойся, хлопчику, все вже позаду. Навіщо ти пішов до річки? Тебе бабуся скрізь шукає, вже збилася з ніг. Хіба ж можна без дозволу виходити з двору та ще й так далеко, - ласкаво дорікала вона.

- Я... я, - схлипував Андрійко, - тільки хотів...

- Гаразд, що все обійшлося, а могло статися гірше.

Переяк трохи минув, та Андрійко був схожий на мокру курку - одяг прилип до тіла, на нього начіплялися якісь водорості, равлики, по ногах збігали струмочки води, вони капала з мокрого одягу.

- Тітонько Ганно, не кажіть бабусі, що я впав у воду, - мимрив Андрійко, - я більше не ходитиму до річки, обіцяю.

- Але я мушу розповісти все бабусі. Вона обов'язково повинна знати, де я тебе знайшла. Я не можу її обманювати. Хай вона вирішує, що має з тобою вчинити.

Тітка Ганна завела Андрійка на подвір'я, а тут і стурбована бабуся назустріч.

- Ось, приймайте шибеника, - каже тітка Ганна.—В річці купався.

- Боже праведний! - аж пополотніла бабуся. - Хлопчику, мама тобі наказувала, я тебе просила не ходити до річки, а ти знову не послухав. А чому ти в баговинні?

- Впав... - схлипував Андрійко.

- Ой, лишенько мені з тобою! - не вгавала бабуся.

- Заспокойся, Насте, нічого лихого не сталося, - сказала спокійно тітка Ганна. - Та Неслухняничка треба провчити, щоб він зрозумів раз і назавжди, що непослух і пустощі до добра не доводять.

- На щастя, Ганно, ти нагодилися. Велике спасибі тобі, що порятувала, витягла з води. Я уявляю, як він злякався, води наковтався, а міг і захлинутися.

- Звісно, Насте. Пильнуй добре хлопчика.

- А тобі, андрійку, так не минеться, - сказала бабуся. - Я про все розповім татусем і матусі, бо ти мене зовсім не слухаєш. Ходімо митися і перевдягатися, бо одяг і ти сам мокрі і брудні.

- Ге-е-е... - рюмсає Андрійко, - вибачаюся, більше не буду... некажи, бабусю, мамі з татом... вони битимуть...

- Що заробив, те й матимеш. Тебе ж до шкоди так і тягне: то глечик з молоком перекинеш, то без дозволу геть забіжиш, що тебе не знайдеш. А вчора до сірників добрався, хоча добре знаєш, що тобі суворо заборонено ними гратися. Від сірників велике лихо може скоїтися: і хата згорить, і все майно, і худоба. А ще вогонь може перекинутися на інші будівлі. Вогонь нікого і нічого не жаліє, він своїм гарячим вогненним язиком спалює все на своєму шляху. А ти тільки слово даєш: "більше не буду, більше не буду", а слідом знову шкоду вчиняєш. Тому і віри до тебе нема. А так не можна. Якщо дав слово, пообіцяв, то треба дотримуватися. Зрозумів?

- Еге, зрозумів.

- От і добре.

Бабуся вимила Андрійка, перевдягла, і він став чистенький, гарний хлопчик.

- Ходімо, Андрійку, у садочок, нарвемо вишеньок. Будемо вареники з вишнями ввечері варити, - сказала лагідно бабуся.

Ввечері Андрійку добре перепало від тата і від мами, а тут ще вночі наснився страшний сон. Буцімто він упав з тієї кладочки у воду і пішов на дно глибокої чорної річки. Там він опинився у підводному царстві, а саме - у великому палаці. Мама колись розповідала про Кашея Безсмертного, про його палац. Але цей палац не був схожий на той, про який розповідала мама.

Він був зелений, прикрашений тонкими водоростями, з плетінням з білих і жовтих лілей. М'які чудові смарагдові килими з рясту вкривали річкове дно, що правило за підлогу, над головою голубіла стеля, прозора, наче скло. Вона трохи гойдалася, крізь неї пробивалися сонячні промені і освітлювали все довкола, утворюючи казкову красу підводного світу.

Андрійко дивився на цю картину і його проймав страх - все надто незрозуміле і чуже. Далі він побачив якесь чудовисько на високому настилу-троні. Це був сам цар-Водяник. Його тіло вкрите чорною лускою, обмотане і підперезане тванню, на голові шапка з очерету, з-під неї виглядає довге зелене волосся, така ж зелена довга борода вкриває обличчя, на якому горять, мов розпечене вугілля, очі. Він мав замість рук лапи з перетинками і риб'ячий хвіст.

Поруч з Водяником сиділа Водяниця-цариця, гарна жіночка, білолиця, з довгим чорним волоссям, в яке вплетені білі лілеї, зелені водорості. З голови спадає тонка вуаль, на якій виблискують маленькі світлячки. Вдягнена цариця в плаття з райдужної луски, на зап'ястях дзвенять браслети, а на довгі пальці нанизані каблучки з камінчиками, що світяться голубим прозорим світлом. - Хо-хо-хо! Хто це до нас завітав без запрошення? - проскріпив водяник.

- Це хлопчик-Неслухнянчик, - сказала зелена Жаба, що сиділа на великому камені праворуч від водяника.

- Що Неслухнянчик, я вже зрозумів, а як твоє ім'я? - суворо перепитав Водяник. - Що ти робиш у моєму царстві?

- Я - Андрійко... Я не послухався мами і пішов до річки...

- Он воно що! - не дав доказати до кінця і перебив плутану відповідь Водяник. - Я тебе за це покараю, бо дуже не люблю неслухняних дітей. Яке ж покарання придумати для тебе? - Водяник замислився. - Ага! Будеш пісок перемивати або воду переливати з пустого в порожнє.

- Йой! Я не вмію цього робити. Відпустіть мене до тата, до мами, - гірко заплакав хлопчик. Сльози збігали йому по щоках.

- Навіщо тобі до тата, до мами? Ти все одно їх не слухаєш. Почекай, - сказав водяник, щось пригадавши. - Ми маємо донечку, теж Неслухнянку. Вона нині покарана і сидить у гроті. Ходи і ти, посидь разом з нею, може, трохи порозумнішаєш, а я далі вирішу, що маю з тобою вчинити. Раче-Небораچه, відведіть Неслуха до гроту і не давайте ні йому, ні Неслухнянці їсти, нехай поголодують, хіба що дозволяю водиці напиться.

- Я не хочу... Я не буду! Відпустіть мене до тата, до мами, до бабусі-і-і...

- Е, ні! - сердито скрипів Водяник. - Ти тільки обіцяєш, та слова не додержуєш. Іди, бо передумаю, тоді за гірше здасться.

Рак боляче вщипнув Андрійка за вухо, і хлопчик змушений був підкоритися. Рай привів Андрійка до гроту, де сиділа і гралася, перебираючи камінчики, дівчинка, така за віком, як Андрійко, а може, трішечки старша за нього.

Кам'яний грот ледь освітлювався сонячним промінням. Скрізь напівморок Андрійко побачив гарненьку дівчинку. Її чорне, як у мами, волосся було заплетене у довгу косу. На голові голубів віночок з незабудок, великі зелені очі світилися трохи насмішкливо, але привітно. Вони осявали бліде обличчя. Зовсім звичайна дівчинка, без луски і без хвоста, вдягнена у прозоре плаття, оздоблене водоростями і квітами, на шії - намисто з ягід буяхів і з червоної журавлини.

- Хто ти? Звідки прибув до нас і за що татусь покарав тебе? - спитала дівчинка і рішуче попрямувала до хлопчика.

Він мовчав. "Все ти хочеш знати", - подумав він.

- Чому ти не відповідаєш? Може, я тобі чимось зможу допомогти.

- Чим і як ти мені допоможеш, коли сама сидиш у гроті і досі з нього не вибралася? - невпевнено відповів Неслухнянчик.

- Підійди-но до мене ближче, як тебе там. Я тебе не скривджу.

- Андрійком мене кличуть. - Йому не дуже сподобалася бульката, трохи самовпевнена дівчинка.

- Підійди, будь ласка, ближче, Андрійко, я щось тобі скажу, - змовницьки сказала Неслухнянка.

Андрійко підійшов. Врешті решт вона така ж дівчинка, як і інші, зовсім не схожа на гидкого Водяника чи на якесь там лускате створіння. Крім усього вона така ж полонянка, як і він. А що, як вона і справді допоможе втекти звідси?

Неслухнянка нахилилася до нього і зашепотіла на вухо:

- Слухай, саме сьогодні я збираюся втекти звідси. Бачиш старого товстого Сом, що мене стереже?

- Бачу, ну то й що?

- А те, що я приготувала сонне зілля, підмішала до цукерок і водоростей і пригощу ним старого сома. Він полюбить цукерки. Коли Сом засне, я і втечу. Коли будеш зі мною товаришувати, то втечемо разом.

- Мені з тобою не можна. Мені треба додому, - сказав Андрійко, - але товаришувати залюбки. Ти добра дівчинка, хоча спочатку мені не сподобалася.

- Гарзд, як би там не було, а я тобі допоможу.

- А куди ти втечеш?

- О, у нашому королівстві є багато гарних мальовничих і цікавих куточків. Є веселі вири-вирочки, у яких я люблю бавитися - зринати, поринати; є стрімливі бистрини - бистрі течії. Я з ними разом стрибаю, рину, бо обожнюю швидкоплинність, швидкість. Мене матуся не пускає плавати далеко поки що, та я її не завжди слухаюся. Саме за те мене й прозвали Неслухнянкою. Я залюбки плескаюся у воді, бавлюся з хвилями і терпіти не можу плавати у тихій воді і дрімати на осонні. Нецікаво і нудно, хоча і в тихих водах живе своя краса: цвіте біле латаття, зеленіє ряска, шумить очерет, співають птахи. Приємно погрітися на сонці, послухати пісні, з'їсти смачну ягідку, що росте на болоті. Ягідками мене пригощають болотяні птахи.

- А з ким ти товаришуєш? - спитав Андрійко.

- О, я маю багато друзів. Я товаришую з водяними русалоньками, вони такі красуні, з черепашками, з рибками. Але досить розмов. Ми маємо готуватися до втечі. Сідай до столу, будемо вдавати, що ласуємо смачною їжею. А, може, ти й справді голодний? Тоді при-

гощайся, будь ласка, тим, що мені наносили друзі, бо тато заборонив мене годувати. Ось риб'ячі ікринки, ось риб'яче молоко, покуштуй салату з водоростей. Є і солодощі: нектар з квіточок, солодкий сироп з ягідок.

Але від одного погляду на царську їжу Андрійка ледь не знудило.

- Ддя-ккую, я не голодний, - ледь спромігся він вимовити.

- Ну дивись, як знаєш, - не наполягала Неслухнянка. - Андрійку, може ти залишишся жити у нашому королівстві? Вдвох нам буде дуже весело. Я ніколи не мала такого товариша, як ти. Я покажу тобі дива, яких ти зроду не бачив і не побачиш.

- Ні, ні! Вибач і не ображайся, Неслухнянко. Не треба мені ваших розваг, іграшок. Я хочу додому, до мами, до тата і лагідної бабусі. Там теж дуже гарно, світить сонечко, квітнуть квіти. Я маю багато друзів і скоро піду до школи. Ні, я тут не залишуся! Мені б тільки вибратися звідси і я присягаюся, що буду самим слухняним хлопчиком!

Андрійку зробилося аж моторошно, мурахи побігли по спині, коли Неслухнянка запропонувала залишитись з нею у темній холодній воді, де править зла сила - Водяник. А ще він злякався, що Неслухнянка передумає йому допомагати. Але вона виявилася доброю дівчинкою, яка свої обіцянки виконує сповна. До того ж вона спів чула Андрійкові і старалася допомогти.

- Андрійку, дивися, старий Сом уже спить, - зашепотіла вона.— Давай руку... Тихесенько, тихесенько ходімо з гроту. Ось так... Добре, що нікого підозріливого ми не зустріли на своєму шляху, окрім премудрих пічкурів, та вони мої друзі і їх нічого боятися.

- Як же я виберуся на берег? - спитав Андрійко.

- Не переймайся. Я тебе не зможу винести, щоб мене не помітила тітка Щука. Вона хижа і люта, та ще й таткова помічниця. Ми зараз обережно проберемося до старої Черепахи. Вона залюбки винесе тебе на берег.

Стара тітонька Черепаха дрімала, коли вони, минаючи усі перешкоди, обходячи королівську сторожу, дісталися до неї.

Черепаха була велика і Андрійко злякався її. Вона висунула змієподібну голову із своєї хатки-панцира, позіхнула зпросоння і тільки хотіла запитати... Андрійко на цьому прокинувся.

Він одразу ніяк не міг збагнути, де він і що з ним коїться. Тоді таки роздивився, що він у своїй кімнаті, у своєму ліжечку, у вікно заглядає сонечко, а десь на подвір'ї великий півень повчально каже курям: "Ко-ко-ко".

Андрійко відчув велику радість від того, що він удома, то то був тільки сон. З кухні пахло смаженою картоплею, долинали веселий голос матусі і лагідний бабусин голос. Андрійко швиденько встав, акуратно вдягнувся, розчесав неслухняного біленького чубчика, зав'язав шнурочки на черевиках і побіг вмиватися. От тільки ліжечка він ще не навчився застеляти, бо ковдра була завелика і не бажала як слід складатися, подушки стрибали, наче пустунки. Та Андрійко не сумнівався, що колись впорається і з цією непростою справою.

Мама побачила Андрійка, чисто вмитого, причесаного, з сяючими оченятами, усміхнулася до нього і сказала:

- Андрійку, який бо ти сьогодні гарний! На тебе любо подивитися.
- Мамусю, - зраділо сказав Андрійко, - я відтепер завжди такий буду. Слухатимуся тебе, татка, бабусю, не робитиму більше шкоди, а допомагатиму.

Мама погладила Андрійка по голівці:

- Мій маленький помічник, клич усіх до столу, будемо снідати.

Андрійко додержав свого слова - старався бути охайним і слухняним хлопчиком, хоча це в нього не завжди виходило, бо він був надто веселий і жвавий. Проте шкоди він більше ніколи не вчиняв, бо добре запам'ятав: дав слово, то треба його дотримувати, тоді віритимуть тобі і поважатимуть тебе.

Відтоді Андрійка вже не прозивали Неслухнянчиком. Всі дружно жили і раділи, і навіть Півень приязно позирав на Андрійка своїми круглими очима, гордовито несучи голову з червоним гребенем.

БЛАКИТНА КУЛЬКА

На розі багатолюдної гомінкої вулиці чоловік продавав повітряні кульки. На довгому мотузку, який він міцно стискав у руці, кульки вільно злітали вгору і були схожі на величезний букет різнокольорових квітів. Яких тільки тут кульок не було! Сині, жовті, блакитні, зелені, червоні, оранжеві, рожеві. Дивлячись на них, оченята хлопчиків і дівчаток розгорялися у захваті.

Легенький вітерець бавився з кульками, підіймав їх на своїх легеньких крилах, і кульок так і підмивало, їм кортіло вирватися з цупких рук і полинути високо в небо.

Кульки поміж собою пустували, штовхалися, одна перед однією хизувалися своєю красою.

- Я найкраща! - гордовито сказала червона кулька.

- А я он яка велика! - радісно сказала блакитна кулька, - і така легенька, що тільки-но дмухне на мене вітер, я здіймуся до самого сонечка.

Інші кульки теж наперебій кричали, сміялися і були схожі на веселу зграйку синичок.

Так сталося, що мотузку блакитної, пустотливішої за усіх кульки, вирвав із рук продавця, і його миттєво підхопив літній вітер. Блакитна кулька, почувши волю, ринулася вгору. І дорослі, і діти підстрибували, бігли за Блакитною Кулькою, щоб ухопити мотузку, та марно. вітер відносив Кульку все далі і далі, все вище і вище, аж поки Блакитна кулька зовсім не зникла з-перед очей.

Блакитна Кулька була рада-радісінька через те, що збулася її мрія, і вона опинилася на волі. Коли трохи спало збудження, Блакитна Кулька почала роздивлятися навкруги, милуватися білими химерними хмаринками, що пробігали над нею. Вона побачила внизу місто, річку, що стрічкою звивалася і зникала далеко за горизонтом. У небі, осяяному сонечком, співали птахи, було просторо і хороше.

Та ось вітерець послабшав, і Кулька почала поступово спускатися донизу. Вона занепокоїлася: “А що, як я наштовхнуся на щось гостре? Я ж відразу лусну. А то ще зачеплюся мотузком за що-небудь і безпорадно висітиму одна, без друзів, без допомоги”.

Вона силкувалася, маневрувала, щоб якось уникнути лиха. Нарешті Кульці вдалося без перешкод спуститися на землю. Коли вона роздивилася навкруги, то побачила, що приземлилася на дитячий майданчик, що біля великого багатопверхового будинку.

“Яке щастя, що я ціла і неушкоджена” - раділа Блакитна Кулька.

БЛАКИТНА КУЛЬКА ЗУСТРІЧАЄТЬСЯ З ЗЕЛЕНИМ М'ЯЧЕМ

Було близько полудня. Дитячий майданчик самотньо дрімав на сонечку. На пісочку самотньо лежав зелений М'яч, сумний на вигляд. Мабуть, його забули.

Кулька побачила М'яча і подумала: “О, такий круглий, як і я. Треба привітатися, може, ми потоваришуємо”,

- Добридень! - привіталася Кулька і звернулася до М'яча - Хто ви такий і чому сумний, похнюплений?

- Добридень! - привітався М'яч до Кульки і подивився невесело у її бік і, побачивши, що вона доброзичливо усміхається, відповів:

- Я - звичайний гумовий м'яч. Мене придбали у великому магазині і подарували хлопчикові Миколці. Я жив серед різних іграшок у веселій дружній родині. Сьогодні Миколка взяв мене з собою на прогулянку погратися і покинув: на майданчику з'явився футбольний М'яч, великий, шкіряний, меткий і трохи задержуватий. Футбольний М'яч кепкував з мене через те, що я гумовий, менший за нього, слабкіший і буцімто нездатний довго носитися по великому футбольному полю. Ще він вихвалявся, що побував у різних місцях, брав участь у відповідальних іграх і змаганнях і має багато перемог і нагород. Хлопчаки так довго гралися з ним, що Миколка забув за мене. Тепер я не знаю, що маю робити. От і надумав з горя котитися світ за очі, аби знайти вірних друзів.

- Не переймайся, М'ячику, не журися, - сказала Кулька. - Я теж відбилася від своєї рідні - таких кульок, як і я.

Блакитна Кулька розповіла М'ячу свою історію.

- Тепер я теж самотня. Мені дуже пощастило, що я зустрілася з тобою. Може, потоваришуємо і разом мандруватимемо? Я впевнена - ми обов'язково зустрінемо веселих і вірних друзів, а ще довідаємося багато цікавого і несподіваного. У місті живе багато хлопчиків і дівчаток, непосидючих дотепних малюків, які залюбки гратимуться з нами. Ми ще будемо щасливі, от побачиш!

Блакитна Кулька так переконливо говорила, що М'яч повеселішав і сказав:

- Дякую тобі, Кулько, за втішні слова. Бачу, що ти надійний друг, і я охоче піду за тобою, куди завгодно.

Так удвох вони пішли мандрувати. Зелений М'яч котився, а Блакитна Кулька поволі летіла поруч, підстрибуючи на легких повітряних хвилях. Любе літечко дарувало тепло і пахощі чудових квітів; гули бджоли, збираючи солодкий сік з квіточок, літали метелики, співали пташки.

На друзів ніхто не звертав уваги. Заклопотані перехожі поспішали у своїх справах, навкруги відбувалося звичайне буденне життя.

Ось проповз на животі кіт Мурлика. Він саме полював на горобців, що купалися у м'якій теплій пилюці. Та вони тільки - пурррх... і злетіли на високе дерево.

Дзвінко дзявкав маленький песик - пухнастий пудель, з кумедною щіточкою на кінчику хвоста. Він побачив пінчер-добермана, що поважно проходив мимо, не звертаючи ніякісної уваги на його присутність і завзятий гавкіт.

Невдовзі наші мандрівники прибилися до зеленого бульвару. Тут панували тиша і краса. Цвіли пишні квітники, клумби, шелестіли стиха, наче перемовляючись, гарно підстрижені кущі.

Квіточки одразу привітно закивали голівками. Одна квіточка прошепотіла:

- Погляньте вгору. Яка маленька блакитна хмарка пропливає над нами.

- Та то ж блакитна кулька, - відповіла її подруга.

- Ах, яка гарна Блакитна Кулька! - підхопили слова подруг усі квіти.

- Зверніть увагу, - сказала Красоля, оранжева і свіжа, з крапельками роси на пелюстках, квітка, - з Кулькою іще і М'яч зелений, як трава на газоні, зовсім новий, блискучий.

Зачувши ці слова, Кулька ще більше надула гумові щоки в усмішці, а М'яч аж підстрибнув, задоволений.

На цьому ми попрощаємося з друзями і на деякий час покинемо їх, щоб знову зустрітися у нових пригодах.

ЇЖАЧОК-МРІЙНИК

Недалеко за містом знаходився сосновий ліс. Там у хатинці, що під корінням старої сосни, жив маленький Їжачок разом з татком Їжаком, матусею Їжачихою та братиками і сестричками.

Їжачкові не сиділося вдома, не хотілося йому і гратися зі своїми задерикуватими братиками та капризними, манірними сестричками.

Взагалі, малий Їжачок мав непосидючий характер, бувало, не слухався мами-Їжачихи. А ще він був великий мрійник. Його вабили мандрівки і пригоди. Він мріяв дізнатися про життя за лісом. Якось Їжачкові довелося побувати разом з мамою на узліссі і побачити велике поле, над яким голубіло небо. Йому тоді здалося, що небо злилося з землею. А згодом і велике червоне сонечко сховалося, пішло в землю. "Мабуть, там його хатинка" - подумав Їжачок і спитав у матусі:

- Куди сховалося сонечко?

- Сонечко пішло за обрій, - відповіла мама.

- А що таке "обрій" і що за ним знаходиться? - знову спитав Їжачок і кумедно чмихнув.

- Синку, ти ще маленький, щоб зрозуміти те, про що я тобі розповім, але я спробую тобі пояснити, як зумію. Ота лінія, по якій небо

сходиться з землею, і є горизонт, або обрій. Насправді, небо ніколи не зливається з землею. Це тільки здається, коли ми дивимося вдалечінь. Наша земля дуже велика, але я далі свого лісу ніде не була і, на жаль, нічого тобі більше не можу розповісти. Краще спитай у татка. Він, напевне, знає більше за мене.

Минув деякий час після прогулянки до узлісся. Їжачка не покидала думка піти з дому, щоб самому поблукати лісом і дізнатися, що знаходиться за горизонтом і куди ховається сонечко на ніч.

Невдовзі випала слухна нагода, коли батьків не було вдома, а братики й сестрички ще спали. Їжачок тихенько вибрався з хатинки і побіг у напрямку до вже знайомого узлісся.

Тихо шумів ліс, дятлики дрібно барабанили по деревині дзьобами, вишукуючи комах на сніданок. Ось голосно і сварливо заскрекотала сойка: “Кжжже-кrrре”... Її скрекіт підхопили інші сойки, мабуть, непроханий гість забрався до їхніх володінь.

В лісі було ще вогко від вранішньої роси, пахло ягодами, грибами, сосновими голками, смоляними шишками. Їжачок натрапив на ягідну галявинку. Сунички звабливо визирали з-під листочків, та Їжачкові ніколи було з ними возитися. Гриб-боровик привітно закивав великою крилатою шапкою, наче запитував: “Гей, Їжачку, куди поспішаєш?” Їжачок і на нього не звернув уваги, біжить, аж піт очі застилає.

Як дістався до узлісся, йому назустріч де не візьмись, метка і цікава Білочка.

- Доброго ранку, маленький Їжачку! Чому ти сам, без матусі? Це ж небезпечно!

- Доброго ранку, тітонько Білко! - чомо привітався Їжачок і хотів, було, вже бігти далі, та передумав. “Розпитаю у тітки Білки, може, вона мені розповість або щось порадить, чи дорогу вкаже до того таємничого горизонту. Вона ж стрибає по високих деревах, а згори, не те, що з землі, добре видно небо, сонечко і все навколо”.

- Тітонько Білочко, я тільки вам зізнаюся, але це - таємниця, - до-

вірливо зашепотів Їжачок. - Я зібрався дістатися до горизонту, щоб на власні очі побачити, яке життя за ним, а ще мене цікавить, куди сонечко котиться і де лягає спати.

- Он ти що надумав, - здивувалася Білка. - Ти ще малий для таких далеких мандрівок, на тебе на кожному кроці чатує небезпека, та й ніжки маєш ще слабенькі. Краще повертайся додому, бо мама-Їжачиха вже кинулася тебе шукати, переймається, побивається.

Їжачок похнюпився, а сам думає за своє.

- Ось послухай! Я маю тобі дещо розповісти з того, що тебе цікавить, - продовжувала доброзичлива Білка. - Я колись вивчала у лісовій школі, а ще чула розповіді пташок, які на зиму відлітають у теплі країни далеко, далеко за моря, де ніколи не буває зими, про безкрай простори нашої прекрасної землі.

Їжачок зрадів, маленькі очі його заблищали. Він приготувався слухати. І ось що Білка розповіла Їжачкові:

- Сонечко - то велика розжарена куля, яка знаходиться у безмежному небесному просторі, дуже далеко від нашої землі. Воно осяває, зігріває землю промінням, яке йде від нього. Сонце таке велике, що в ньому може вміститися понад мільйон таких куль, як наша земля, та сонце, повторюю, надто далеко від землі, тому здається меншим за неї.

- Розжарена куля? - здивувався Їжачок. - Добре, що вона далеко від землі.

- Так. Наша земля теж куля, яка весь час обертається навколо себе. Ось так! - білка повертілася на одному місці, взяла в лапку горішок, зображуючи землю і пояснила далі. - На тому боці, який осяяний сонечком - день, а на протилежному, де нема сонечка - темно, тобто ніч. Зрозумів?

- Угу.

- Але це тільки так здається. Насправді ж, земля сама повертається до сонечка, і поступово воно її освітлює. Ось так, - вона знову повертіла горішком, підставляючи його під сонячне проміння. З освітленого боку землі видно сонце. Спочатку ми його бачимо на сході, земля все обертається і обертається, підставляючи свої бо-

ки сонцю і нам здається, що воно піднімається все вище і вище. І так до полудня, а після - починає поступово спускатися до горизонту. То земля заходить в тінь сонця, аж поки сонце зовсім не зникне за видимою нами межею Землі, яку ми називаємо горизонтом. Земля занурюється в темінь і настає ніч. От і все.

- Як цікаво! - захоплено сказав Їжачок. - Але я майже нічого не зрозумів. Як це земля обертається? Невже вона кругла? Дякую вам, тітонько Білочко, за розповідь. Я маю поспішати, аби побачити сонечко на горизонті.

- Нема за що, але стривай! Марні твої сподівання. От підростеш, ходитимеш до лісової школи, багато чому навчишся, про все дізнаєшся. Послухай, любий, мене і повертайся додому. Бувай! У мене багато роботи, я поспішаю, бо мушу збирати смачні ялинові шишки, горішки. На все добре!

- До побачення, тітонько Білко!

Їжачок і сам дуже поспішав, тому квапливо попрощався з Білкою, чмихнув і побіг далі, весело наспівуючи.

Я веселий Їжачок,
В мене шубка з голочок.
Вирушив я мандрувати,
Щоб цікавий світ пізнати:
Хто живе за горизонтом
І куди сідає сонце...

Він проминув ліс, знайоме узлісся і вибрався на теплу лугову доріжку, яка привела його до струмочка. Веселий струмочок біжить, дзвенить, хлюпоче прозорою прохолодною водицею. "Оце тобі так! Як же мені перебратися на той бік? - замислився Їжачок. - Що я маю робити?"

- Чого журишся? - запитав веселий струмочок. - Може, ти заблукав чи загубився?

- Не заблукав я і не загубився.

- Тоді, може, потоваришуєш зі мною, і ми разом помчимися вперед. Мій шлях лежить до великої повноводної ріки. Дорогою ми трохи пограємося, ти побачиш багато цікавого, помилуєшся зеленими лу-

ками, гарними берегами, а надвечір повернешся до свого лісу.

- Дякую, але ні, - відповів Їжачок, - я дуже поспішаю, поки сонце ще високо. Тільки не можу перевертатися на той бік.

- А ти не бійся, маленький, сідай на мою хвилику і я легесенько перенесу тебе. А коли повертатимешся до лісу, мої сестриці - маленькі хвилики перенесуть тебе назад.

Хоча Їжачкові страшно було, він все-таки поборов страхи і, коли хвилика прихлинула до берега, він, як радив струмочок, всівся на її гребінь. Хвилика гойднулася і викинула Їжачка по той бік струмка на м'яку траву. Їжачок і не підозрював, що він уміє плавати. Він струсив крапельки води з голочок, подякував Струмочкові, попрощався з ним, і кожний поспішив у своєму напрямку.

Закінчилися зелені луки, а за ними простяглося, скільки око гляне, поле, а далі - ясний горизонт, що так приваблює і манить Їжачка.

У полі гарно. По один бік хвилюються налиті колосом хліба, по другий - зеленіють городи з капустою, морквою і іншою городиною, тягнуть до сонця голівки сонцеликі соняхи. Деся високо вгорі ллється дзвінка і радісна пісенька невидимої пташки. На гарячій польовій доріжці стрибають пташечки, схожі на горобчиків, та більш витончені і рухливі, з жовтенькими плямами на голівці і на грудках - вівсянки. Їжачок ще не бачив таких пташок. Але нема часу роздивлятися. Біжать маленькі вправні Їжачкові ніжки все далі і далі від рідного лісу. Коли це чує Їжачок - хтось його наздоганяє.

- Доброго ранку, Їжачку! Ти, бува, не заблукав? - це до Їжачка привітався сірий Заєць з довгими вухами, косими очима і коротеньким хвостиком. І запитав доброзичливо і м'яко.

- Доброго ранку, дядечку Заєць. Мій шлях лежить он до тієї смуги, де небо сходиться з Землею.

- Ехе-хе! - Заєць почував лапою за вухом. - Навряд, щоб ти дістався до тієї смуги. Я ось скільки бігаю по полях у пошуках капуст, солоденької моркви, але жодного разу мені таке не вдалося.

Бачити - бачу, а біжу, біжу... Смуга віддаляється, і землі немає кінця. Краще вертайся додому, поки не заблукав, бо ніхто не зможе допомогти тобі знайти зворотний шлях до твоєї домівки. До побачення, маленький мандрівник! - заклопотаний Заєць пострибав у напрямку городів.

Їжачок і не думав вертатися. Йому конче кортіло самому у всьому розібратися, переконатися.

Сонечко піднімалося все вище і вище, припікало. Зрідка на небі з'являлися маленькі чудернацькі хмарки. Але вони швидко пробігали: кудись поспішали. Вже і ліс ледве чорніється, і ніжки трохи стомилися, а бажана смуга горизонту ані трохи не наблизилася, все так і маячила вдалині.

Їжачок ще деякий час просувався вперед, поки горизонт не закрили будинки великого міста. "Що це? Де подівся горизонт? Він, мабуть, за цими великими спорудами" - здогадався Їжачок. Він ще не збагнув розповідей і порад Білки та Зайця і уперто продовжував бігти вперед.

"Мерщій, мерщій! - підганяв він сам себе. - Мабуть, мої рідні збилися з ніг, шукаючи мене. Ох, і дістанеться мені від мами і тата... Я вибачуся, що х засмутив. Зате побачу те, що хотів побачити, і всім своїм друзям розповім цікаву історію".

Втішні думки додали йому сили. Їжачок вибіг на широку тверду дорогу, що вела до міста. По дорозі з гуркотом неслися вантажні машини, автобуси, залишаючи за собою чорний їдкий дим. Це трохи лякало Їжачка. Він ніколи не бачив нічого подібного. Їжачок звернув з дороги на стежку, що вилася між придорожніми деревами.

Ось вже і високі будинки на галасливих вулицях. Їжачок потрапив до міста, яке він бачив здалік. Він зовсім розгубився, розхвилювався, і було від чого. Сонечко сховалося за будівлями. Вже і горизонту він не бачив. Куди бігти, як вибратися з цього незнайомого і невідомого світу? Йому так захотілося до свого рідного лісу, де все знайоме і зрозуміле, до тата і мами, до сестричок і братиків, що він ладен був заплакати.

Тільки оттепер він зрозумів, що задля мандрів йому багато чого не вистачає. Він ще зовсім маленький і нерозумний, що треба підрости і вивчитися перш за все. А поки він мусить сидіти вдома, слухатися старших, і насамперед - тата і мами.

ЗУСТРІЧ І ЗНАЙОМСТВО З ДРУЗЬМИ. ВЕСЕЛІ ПРИГОДИ

Їжачок зібрався, було, слізно запхикати, коли побачив блакитну кульку, що пропливала низенько над землею і другу кульку, зелену, що котилася по землі. Це були наші знайомі - надувна повітряна Блакитна Кулька і зелений М'яч. Вони весело поміж собою розмовляли, коли помітили якесь створіння, все вкрите колючими голками. Воно розгублено озиралося навкруги.

- Ти хто такий? Чому блищать сльози на очах? Тебе хтось образив? - співчутливо запитав зелений М'яч, а Блакитна Кулька привітно всміхалася. Їжачок не знав, відповідати чи ні. Але їхня щирість спонукала його довіритися незнайомим кулькам..

- Я - Їжачок з далекого лісу. Сьогодні я втік з дому, щоб помандрувати за голубий обрій. Та він дуже далеко, бо скільки я не йшов, а так і не наблизився до нього. Мені здавалося, що він відступає від мене. Мені вже час повертатися додому, але я не можу знайти дороги до лісу.

- Перш за все, заспокойся. Ми щось придумаємо, - сказав М'яч. - Я - зелений М'яч, а моя подруга - Блакитна Кулька, ми теж мандруємо у пошуках друзів.

Блакитна кулька усміхнулася, роздуваючи щоки, і запитала Їжачка:

- Ти сказав "обрій", а що це має бути?

- Не знаю, може, це моя мрія чи таємниця, яку я хочу для себе відкрити. Проте мене цікавить, куди ховається сонечко на ніч, і де небо сходиться з землею.

- Гм, цікаво! - сказала Кулька. - Небо, обрій, сонечко, земля... Все досить незрозуміле і таємниче. Я тільки сьогодні народилася, але, здається, бачила небо, сонечко і землю. Спочатку я літала на мо-

тузку, який тримав у руці продавець повітряних кульок, а тоді мотузок вирвався, а вітерець підхопив мене і поніс вгору, майже до білих хмаринок, що швидко пересувалися у височині. Я побачила над собою голубий безмежний простір, а на ньому яскраву сяючу кулю.

- То небі і сонечко! - вигукнув Їжачок, перебиваючи розповідь Кульки.

- Сонце і небо?! Які вони гарні! З висоти я подивилася вниз і побачила наше місто, річку, поле, ліс, напевне твій, зовсім маленькі, як іграшкові. Під мною простиралася земля, наді мною - небо, без краю і кінця, але того обрію, про який ти говориш, я не бачила.

Їжачок зітхнув і подумав: “Мабуть, правду казала тітонька Білка, щоб про все дізнатися, треба багато вчитися. Як підросту, вивчуся, то розгадаю всі таємниці навколишнього світу”.

- Чого знову зажурився? - спитав М'яч. Ходімо з нами. Ми саме йдемо у пошуках вірних друзів.

- Я б з радістю, але на мене чекають вдома, хвилюються. У лісі я маю багато друзів: їжачків, зайчиків, білочок. Ми весело граємось на великій сонячній галявині.

- Любий Їжачку, - в один голос сказали Кулька і М'яч, - сонечко ще високо, а нас чекає багато веселих пригод. Ходімо, ти не пожалкуєш. Як сонечко почне схилятися донизу, ми виведемо тебе на дорогу, що веде до твого лісу

Так як Їжачок був великим мрійником і полюбляв пригоди, він, зачувши про них, одразу погодився мандрувати з новими друзями.

Задоволені Блакитна Кулька, зелений М'яч і маленький Їжачок попрямували назустріч новим пригодам. Тепер їх було вже троє. Вони йшли уперед в пречудовому настрої.

Тра-ля-ля,

Тра-ля-ля, -

М'ячик радісно співа.

Ха-ха-ха,
Ха-ха-ха, -
Кулька щоки надима.

Чмих-чмих,
Я щасливіший за всіх, -
Їжачок промовля.

За веселими піснями та розмовами друзі не зчулися, як потрапили до дитячого парку, великого, зеленого і казкового.

Відвідувачам відкрився чудовий світ дитячих розваг, ігор. Їм здалося, що вони опинилися у прекрасній казці, яка дзвеніла, сміялася, галасувала дитячими голосами, вражала небаченими досі дивами. Друзі аж роти пороззявляли від захоплення.

Перше, що вони побачили, був великий став. На його дзеркальній поверхні плавали граціозні білі птахи. Це - білі лебеді, білокрилі красені-птахи, довірливі і вірні. І діти, і дорослі зупинялися біля них, милувалися ними, простягали рученята, обзивалися, розмовляючи з ними.

Мандрівники попрямували тінистою алеєю вглиб парку. Їх вразили казкові персонажі, що стояли вздовж алеї. Кіт у червоних чоботях, з крислатою шляпою у лапі вклонявся привітно до всіх; Іван-царевич, в ошатному вбранні, з луком і з стрілою в руках; хитра Лисиця з довірливим півником; сірий вовк і Червона шапочка з кошиком, в якому несла пиріжки для бабусі; Варвара-краса довга коса; богатир Добриня Микитович на білому коні.

У центральній частині парку стояв білокам'яний терем з високими баштами, гостроверхими дахами. На найвищому з дахів, на шпилі виблискував півник з червоним гребенем на голові, з гордовитою осанкою і поважним виглядом.

Неподалік виспіював грайливий фонтан, що нагадував чашечку білої водяної лілеї. З цієї чаші і з боків фонтану високо вгору били струмені води. Спадаючи донизу, вони розсіювалися

райдужними, іскристими бризками. В прозорій прохолодній воді туди-сюди снували маленькі рибки. Вони наздоганяли одна одну, гралися, ховаючись у маленькі хвилячки, бульки, що утворювалися від падіння води.

- Які дива! - збуджено вигукнув Їжачок.—У нашому лісі немає нічого подібного.

М'яч і собі, роздивляючись на всі боки, вигукував: “Овва!”

Повітряна Кулька літала високо над фонтаном, щоб бризки ще була чого не ушкодили її і квапила товаришів:

- Покваптеся, любі. Попереду на нас чекає ще багато цікавого. Я чую дитячий сміх.

Їжачок узяв мотузок з Кулькою у лапку, і друзі пішли туди, де працювали атракціони: різноманітні гойдалки і каруселі, які крутилися, вертілися в різні боки, неслися, гуркотіли, несучи на собі галасливу дітвору.

Їжачка налякали каруселі з небаченими ним звірами, верхи на яких сиділи задоволені малюк, але потім він трохи заспокоївся, розслабивши напружені голочки.

Хтось ненароком штовхнув М'ячика і він відкотився від каруселі. Не побачивши його, Кулька занепокоїлася:

- Їжачку, ти не знаєш, куди подівся М'ячик?

- Не знаю. Він увесь час знаходився поруч. Де ж він насправді? Може, з ним що трапилося? - розхвилювався і собі Їжачок.

- Не впадай у відчай. Ми зараз же мусимо його відшукати, - розсудливо сказала Кулька. - Ходімо мерщій вперед, пильно дивися на всі боки, щоб не прогавити.

- От тобі маєш! - побивався Їжачок, біг швиденько вглиб парку, міцно тримаючи мотузок, на якому за ним летіла розтривожена Кулька, враз змарніла і схудла з виду.

А М'яч тим часом не розгубився і покотився назад до каруселі і через якусь хвилину зіткнувся з Їжачком і повітряною Кулькою. Як раділи друзі, що відшукався М'ячик.

- Ой, ля-ля! - вигукнула Кулька і застрибала на мотузку. - Яке щастя, що ми знову всі разом!

- Чмих, чмих! - зачмихав Їжачок, витираючи сльози радості, що набігли йому на маленькі очі і закружляв, вимовляючи: - Яка радість, яка радість! М'ячик знайшовся!

М'ячик і собі високо підстрибував. Його переповнювало почуття, в якому змішалися щойно пережите хвилювання через несподівану розлуку з друзями, подяка до друзів, які розшукали його, захват через ширість і непохитність дружби, яка з'єднувала їх, звівши цього сонячного дня до купи. Він заспівав, а Їжачок і Кулька підхопили.

Хай сонечко сміється,
Хай пісня наша ллється
Про зустріч неймовірну,
Про дружбу щирю й вірну.

Здавалося, що все навколо разом з ними стрибало і співало, а сонечко привітно лило на них золоті свої промінчики. Нараз вони зупинилися, вже вкотре здивовані. Майже поруч, пихкаючи, зупинився справжній потяг. Невеликий паровозик тягнув невеликі вагони, з яких визирали малюки. На блакитних вагончиках були намальовані різні звірята. Їжачок одразу побачив знайомих ведмедика, зайчика, лисичку і аж ротика роззявив. Він ніяк не міг уторопати, звідки вони отут з'явилися і навіть гукнув до них, але вони мовчали. М'яч пояснив йому:

- Їжачку, ти гадав, що вони живі, а насправді - вони намальовані.
- Ось воно що, - розчаровано сказав Їжачок, а далі побачив на вагончику звірятко, схоже на нього, їжачка. - Це ж я! Я! - галасував він і побіг до вагончика.

- Швидше стрибайте на підніжку і йдіть до вагону, - сказала Кулька, - а я примощуся на даху, і ми розважимося разом з дітлахами, покатаємося на оцій чудернацькій машині, що називається потяг.

Їжачок і М'ячик щосили підстрибнули вгору і опинилися на підніжці саме в ту хвилину, коли потяг вже рушив. Паровозик заливався, свистів, даючи знати, що він вирушив у веселу поїзду.

Двері вагончика зачинилися, він швидко покотився за паровозиком. Збуджені малюки визирали з вікон, махали руками мамам, татусям, друзям, які залишилися на пероні.

Потяг легенько котився, подзенькуючи на справжніх залізних рейках. За вікнами швидко пробіг і зник далеко позаду семафор. Він просигналив зеленим світлом, даючи потягові “зелену вулицю”. Слідом за ним побігли дерева, а далі - лебедине озеро, схоже на велике блюдце. Біля води стояли маленькі будиночки для водоплаваючих птахів, над водою схилялися розлогі білі верби.

Десь зі стелі вагону долинула муза і залунала дитяча пісенька:

“... Голубий вагон біжить, гойдається,
Набирає ходу потяг враз.
Дружба хай ніколи не кінчається,
Хай вона завжди єднає нас...”

Поїздка друзів вражала і захоплювала. На першій же зупинці М'яч і Їжачок викотилися з вагону, до них приєдналася Кулька. Вони поспішали подивитися інші розваги, бо сонечко поступово хилилося до заходу.

- Ну, як вам поїздка? - спитала Кулька.

- Чудова, - відповів М'яч.

- Неперевершена, - підхопив Їжачок.

- А я так захопилася, що ледь не відірвалася від гачка, за якого зачепилася, - сказала Кулька.

- Мені сподобалися хлопчики і дівчатка. Деякі з них тримали іграшки, хто ляльку, хто песика. Я навіть позаздрив їм, мені дуже захотілося бути разом з ними, але я і з вами не хочу розлучатися, - сказав зелений М'яч.

- якби я мешкав у місті, а не у лісі, я б з вами ніколи не розлучився, - розчулено сказав Їжачок.

Кулька, яка ніколи не вдавалася у тугу, скомандувала:

І друзі поспішили далі.

На літній естраді ляльковий театр саме ставив вистау для маленьких діток “Сірий вовк і семеро козенят”. Друзі почули, як мама-Коза наказувала козеняткам, щоб вони нікому не відчиняли двері, поки їй не буде вдома, бо недалеко бродить злий Вовк він може залізти до хатинки і з’їсти їх.

- А я не боюся сірого вовка, - сказав їжачок. - Я звернуся в клубочок, виставлю голочки, і він навіть не доторкнеться до мене.

- А я ніколи не бачив сірого вовка і не знаю, чому мушу його боятися, - дивувався М'яч.

- Вовк хижий, злий, страшний звір. Тато нам розповідав, що він полює на різних тварин, навіть на сильніших за нього - оленя, лося, не кажучи вже про зайців і про лисицю, - пояснив Їжачок.

- Я пропоную подивитися цю виставу, - озвалася Блакитна кулька. - Може, вона навчить нас корисному і доброму. Я перелечу через огорожу і буду чекати на вас десь поблизу отих ліхтарів, а ви непомітно проберіться всередину і наблизьтесь до мене, щоб ми не загубилися.

Вони так і вчинили. Кулька легенько зачепилася за ліхтарний стовп і їй було добре видно все, що діялося на сцені. М'ячик і Їжачок примостилися неподалік від Кульки і теж дивилися виставу. На сцені стояли лаштунки у вигляді зеленого лісу, посеред - простора галявина, а на ній гарненька хатинка, де мешкала коза і семеро козенят. Біля дверей причаївся сірий вовчисько і промовляв тоненьким голоском, як у мами-Кози: “Козенятка, дітки мої, відчиніть двері, ваша мама прийшла, молочка принесла...”

Ох і хвилювалися дітки і наші герої, коли злий і голодний Вовк вдерся до хатини і з’їв шестеро козенят. Сьоме козенятко він не помітив, бо воно сховалося. Багато хто з діток навіть заплакав. І наша Кулька спохмурніла, щоки їй зморщилися, М'яч неспокійно совався, сопів через переживання.

Та кінець казки був для всіх, окрім вовка, радісний. Козенятка залишилися живими і здоровими. Мама-Коза їх врятувала, розпоровши Вовкові живота, коли він, наївшись, міцно спав.

Малюки були щасливі, вони довго плескали в долоні.

Коли глядачі почали виходити з літнього театру, один хлопчик помітив Блакитну Кульку, що висіла на мотузочку недалеко від сцени.

- Тату, тату! - голосно закричав він. - Подивись, яка гарна блакитна кулька зачепилася за стовп. Відчепи її, будь ласка!

Миттєво Кульку відчепили вправні чоловічі руки, і хлопчик ухопив мотузочок. Кулька незчулася, як опинилася в руці невеличкого білявого, з рожевими щічками, хлопчика. Той радісно підскакував на одній ніжці, підкидав Блакитну Кульку вгору, а потім смикав за мотузок і Кулька верталася йому до рук. Веселощі хлопчика передалися і Кульці. Вона не тільки не пручалася, а задоволено стрибала і невимовно раділа через те, що з нею грається гарненький, лагідний хлопчик. От тільки Кулька жалкувала за Їжачком і зеленим М'ячем. Вона крутилася, озиралася, та їх ніде не було видно. А Андрійко, так звали хлопчика, йшов все далі і далі від літнього театру і ніс за собою Блакитну Кульку, що припала йому до вподоби.

"Ох, що маю робити? - думала розчулена Кулька. - Що станеться з моїми друзями? Як Їжачок знайде дорогу до лісу без мене?"

Думки з одного боку краями душі добрій товариській Блакитній Кульці, а з іншого боку Кульці надто сподобався хлопчик. Вона в останнє озирнулася назад, подумки прощаючись зі своїми друзями і полинула назустріч новому життю.

Їжачок і зелений М'яч бачили, як відчепили і понесли їхню подругу, як вона озиралася, шукаючи їх, як затьмарилося її кругленьке личко через щирий смуток за ними. Вони спочатку, було, кинулися за нею, побігли слідом, та їх люба Блакитна Кулька зникла у натовпі.

Коли друзі трохи заспокоїлися, то щиро пораділи за Кульку, на яку попереду чекали нові пригоди і невідоме життя.

ЇЖАЧОК ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО РІДНОГО ЛІСУ,
А ЗЕЛЕНИЙ М'ЯЧ ЗНАХОДИТЬ ВІРНОГО ДРУГА

Їжачок і зелений М'яч сиділи на зеленій травичці, що росла на газоні, і розмірковували, як їм бути далі, як Їжачкові вибратися з міста. Коли, де не візьмись - білобока сорока.

Сорока мешкала в одному з Їжачком лісі. Птаха вона до всього цікава, усюди совала свого довгого носа, до того ж, сварлива. Частенько заходила у сварки з іншими птахами, розоряла гнізда слабкіших за неї пташок.

До міста вона літає, щоб чим-небудь поживитися. Сорока дуже любить солоденьке печиво, біленькі булочки, пряники і залюбки збирає крихти, що залишають діти. Своім довгим носом вона риється у блискучих обгортках з цукерок, вишуковуючи, видобуючи залишки солодоців. Не посоромиться відібрати або вкрати будь-що, що їй до смаку.

Побачивши Їжачка, Сорока заторохтіла:

- Ах ти, неслухняний, нерозумний маленький Їжачку! Як ти опинився і що ти робиш у цьому великому місті? Ти, мабуть, заблукав?

Вона не давала змоги Їжачкові ні отямитися, ні відповісти.

- Відповідай, якщо я у тебе питаю, - наполягала Сорока.

- Так, я заблукав, - відповів Їжачок, - і не знаю дороги назад.

- Я саме повертаюся до лісу, - каже Сорока, - тому швидше прощайся зі своїм другом, я поведу тебе додому, неслухняний дурнику. Поквапся, бо сонечко вже сідає.

Хоч Їжачкові і не подобалася сварлива тітка Сорока, але він дуже зрадів, почувши її слова.

- Тітонько Сороко! Мені пощастило, що я зустрів вас. Я красно дякую за вашу ласку, бо що б я мав робити без вас? Я слухатиму вас, і ви не пожалкуєте, що взяли мене з собою

- Гарзд, гарзд, - стрекотіла Сорока.

- Любий друже, - звернувся Їжачок до зеленого М'яча. - Я дуже щасливий, що зустрів тебе і Блакитну Кульку. Я не відаю, що мав би робити один без вас у цьому невідомому мені світі. Завдяки

Вам я побачив багато цікавого. Правда, не збулася моя заповітна мрія побачити, куди лягає сонечко спати, та я як підросту, то обов'язково довідаюся. Головне, що я зустрів вірних друзів і зрозумів, що таке справжня дружба і що без неї не можна бути щасливим. Велике спасибі за все, я завжди пам'ятатиму про вас і розповім своїм рідним, друзям про вас і про наші з вами мандри. Я знаю, М'ячику, ти не довго сумуватимеш наодинці. Ти такий зелений, гарний, блискучий і добрий, що тебе обов'язково помітять і потоваришують з тобою. Щастя тобі, зелений М'ячику!

- Щастя і тобі, Їжачку! - аж підстрибнув у відповідь зелений М'яч, зашелестів по траві, проводжаючи Їжачка, який швиденько біг за Сорокою, в останнє покивавши М'ячикові лапкою. М'ячик бачив, як Сорока летіла і вказувала Їжачкові дорогу і зрозумів, що за нього не треба непокоїтися, Їжачок обов'язково потрапить до свого лісу.

А Сорока тим часом вела Їжачка, маленького мрійника і мандрівника, до лісу найкоротшим шляхом. Їжачок швиденько йшов, дрібно перебираючи ніжками, а то й підбігав або й зовсім біг, ледве встигаючи за тіткою Сорокою. Вона зрідка сідала на дерево, щоб почекати Їжачка, і продовжувала летіти далі.

Іноді вона скрекотіла:

- Скоріше! Ми маємо якомога швидше вибратися на польову дорогу, бо сонечко все нижче і нижче схиляється до землі. Ми маємо засвітла дістатися до лісу.

Їжачок позбивав ніжки, чмихав, сопів, але не скаржився, а дякував нагоді, що зустрів тітку Сороку.

Ось, нарешті, знайоме поле, але співу пташок вже не чути. Тільки в теплому, задушливому від пекучого сонця житі, чується передвечірній голос перепілки: "Спать-пора, спать-пора". І від цього співу на душі у Їжачка стало спокійно.

Їжачок дуже стомився. Йому хотілося їсти, пити, але він все терпляче зносив, аби скоріше прибігти до своєї хатинки, до тата і мами, до братиків і сестричок, де смачна їжа, пухкеньке ліжко. Він розумів, що йому добряче перепаде за непослух, та він мусить

все знести, все витерпіти заради того, що він побачив і про що довідався. Його втішала думка про те, що десь у місті у нього залишилися милі друзі Кулька і М'ячик.

Сорока маячила далеко попереду, та Їжачкові було вже не страшно. Він бачив стіну лісу і знав дорогу до нього. Більш за все його непокоїла думка, як перебратися через струмок. Та на його щастя, хтось перекинув через нього невелику колоду, і Їжачок без зайвого клопоту перейшов на протилежний бік.

- Агов, Струмочку! Я вітаю тебе, - гукнув доброзичливий Їжачок. Я повернувся додому!

- Агов, маленький мандрівник! - привітався струмок. - Ти знайшов те, що шукав?

- Я колись прийду до тебе і розповім свою історію, - відповів Їжачок. - А зараз я поспішаю додому. Прощай!

- Прощава-а-ай! - долинув до Їжачка голос Струмка.

Їжачок ще у полі попрощався з тіткою Сорокою, подякувавши їй. Червоне сонечко майже зовсім сховалося за горизонт, тільки останні промінчики багрянили краєчки хмарин.

Коли Їжачок ступив на лісову доріжку, навкруги вже панувала темрява. Небо вкрили перші зірки, із-за дерев виглядав місяць і освітлював галяви, доріжку. Їжачок ніколи не ходив лісом поночі один і, зачувши голос сови-пугача, гучний і страхітливий, злякався. Вона кричала: "Пугу-у-у", і у нього всередині аж все похололо, зробилося якось не по собі і здалося, що в темряві за-світилися і дивляться на нього злі очі. Якись непевні шерхіт і зітхання вчувалися йому з кущів, а над головою проносилися нічні птахи, які полювали на здобич. Їжачкові голочки аж настовбурчилися.

Та врешті решт все колись закінчується. Закінчилася і Їжачкова мандрівка. Він, ледве переставаючи ніжки, підійшов до своєї сосни. Вдома ще не спали, у віконечку виднілося світло. Їжачок несміливо постукав у двері хатинки, і вони відразу відчи-

нилися. На порозі стояла мама-Їжачиха. Їй уже сорока принесла на хвості звістку про зустріч з Їжачком і про те, що вона допомогла знайти дорогу до лісу. Занепокоєні і схвильовані рідні вже хотіли кинути до лісу, назустріч Їжачкові, та вирішили, щоб була не розминутися по дорозі, чекати на нього вдома. Вони були впевнені, що Їжачок добре знає лісову доріжку додому і не заблукає.

Всі зраділо кинулися обнімати, цілувати неслухняного, але рідного і любого Їжачка. Тут і тато, повний Їжак у окулярах, підійшов до нього і лагідно вколов йому голочкою у носика. З усіх сторін сипалися запитання, всім не терпілося довідатися, де він був, що з ним трапилось, та мама сказала:

- Досить його допитувати. Він стомлений і голодний. Нехай вмивається, вечеряє і лягає спати, а завтра про все розповість нам, і ми тоді вирішимо, як його покарати.

Їжачок так стомився, що їжа не лізла йому до рота, але він був дуже щасливий. Він солодко позіхнув і заснув одразу за столом. Матуся перенесла його і вклала у ліжечко, вкрила дбайливо теплою ковдрою.

Про те, перш ніж його зморив міцний сон, він встиг подумати, що аніскільки не жалкує, що не дістався до таємничого горизонту. Зате він зустрів чудових друзів, побував у полі, у місті, побачив багато цікавого і прекрасного. А ще він подумав: “Швидше б настав час іти до школи. Я старанно навчатимуся і обов'язково дізнаюся, куди ховається сонечко і ще багато-багато цікавого. А як стану зовсім дорослий - мандруватиму”.

Місяць дивився у віконечко і пестив маленького мрійника, а зірочки колисали: “Лю-лі-лю, спи, маленький, спи...” Гарно, тепло й затишно в Їжачковій хатинці. Можливо, Їжачкові насняться казкові сни, а з ними Блакитна Кулька, зелений М'яч, сонечко і голубий горизонт.

Зелений М'яч, залишившись на самоті, не сумував, бо перебував під враженням від спілкування з друзями, через побачене й почуте. Він непомітно викотився на гравійну доріжку. Раптом

хтось легенько штовхнув його.

- Ой! - зойкнула дівчинка. - Я ненароком штовхнула М'ячика. Чий це М'ячик? - гукнула вона, але ніхто їй не відповів.

- Мабуть його забули, або загубили. Мамо, можна мені взяти його з собою? Подивись, який він гарний - зелений, з червоною і жовтою смужкою посередині.

- Якщо не знайшовся його володар, то можна, - відповіла мама, лагідно усміхнувшись.

Дівчинка підхопила до рук Мяча і дзвінко засміялася. Мама взяла у дівчинки з рук М'яча, витерла його, бо він запилювався і покклала до плетеного кошика, що тримала у руці.

У кошику панував затишок і спокій. Там, крім М'яча, лежала гарненька маленька лялечка з блакитним волосся і великим білим бантом на ньому, а ще - запашне червоне яблуко. Вони по-сунулись, вивільнивши місце для М'яча.

- Вкладайтеся зручніше, - сказала чомно лялька. - Місця вистачить для усіх.

М'яч зрозумів, що йому і цього разу дуже пощастило - він зустрів добру, веселу дівчинку і милу ляльку, яка, напевне, буде йому щирою подружкою. Зелений М'яч полегшено зітхнув і заспокоївся. Він тихенько лежав і згадував минулий день, Блакитну Кульку, маленького мрійника Їжачка, і був упевнений, що ніколи їх не забуде, як би там добре і весело не склалося його життя.

ЛІСОВА ГАЛЯВИНА

Вглибині великого густого суборевого лісу, це такий ліс, у якому ростуть дубово-соснові дерева, жила-була простора Галявина. Вона дуже пишалася своєю красою і не раз казала: “Я сонячна і квітуча. Я дуже люблю і поважаю ліс, увесь рік труджуся, стараюся, щоб цвіли квіти, росли ягідки, грибочки”

Вона й насправді була дуже гарна, ця лісова Галявина: світла, зелена, пахуча. Її пишна краса розквітала і приваблювала не тільки влітку, а кожної пори року.

“Моє життя дуже цікаве, - казала вона. - Я маю дещо розповісти, бо багато чула і знаю, хоча живу на одному місці. Але мене відвідують птахи, тварини, які приносять різні новини і нечувані історії”. І Галявина розповіла мені про своє життя у лісі.

Ось послухайте, любі діти, про що мені розповіла Галявина.

ЗИМА

Взимку снігова віхола намітає на Галявину великі білі намети, в яких сама полюбляє відпочивати. Галявина вкривається пухким білим покривалом, під яким спить земелька і все, що в ній сховалося на зиму, щоб навесні, як пригріє сонечко, зацвісти і буйно зазеленіти. Сплять під наметами і ялинові шишки, що ненароком відірвалися від рідної гілочки, в них дозріває солодке смачне насіння, яким ласують навесні білочки.

Вночі на Галявину дивляться тихі зорі, заглядає ясний місяць і вона оживає безліччю блискіток, які вигрівають, міняються, переливаються, мов кришталь. Під білими шапками дрімають сонни та зодягнені у теплі білі снігові шубки молоді ялинки.

Холодно в зимовому лісі, незатишно. Позамітала віхола заячі стежинки, забила снігом різні ямочки лисячих слідів. Але, як тільки вигляне бліде зимове сонечко, серед тиші морозного ранку звідкись згори донесеться тихий, але дуже заклопотаний голосок: “Піі-ті, піі-ті... Ціці-бі, Ціці-бі...” Галявина оживає від співу си-

нички-московки. Ось зграйка московок всілася на березу, обстежила її і перепурхнула на ялинку.

Тихо, непомітно ведуть себе ворони у морозяний день. Притихнуть, замовкнуть, ховаючись серед гілля дерев, поки теплий вітерець не пообіцяє відлиги.

Всі повадки пташок знає Галявина, і звірі відвідують її у зимову годину у пошуках їжі. Буває, і досі перетинають її і зграя сірих вовків, і білка промайне, мигнувши рудим хвостиком, перебігаючи від сосни до сосни. Хитра лиска сторожко пробіжить, винюхуючи здобич: може, десь зазівався сполоханий зайчик.

Особливо гарна і таємнича Галявина Новорічної ночі, коли оживає казка. Казка засвічує на Галявині зірки, вбирає дерева, що обступили Галявину, у яхонти і малахіти. Все навкруги виграє, мерехтить самоцвітами.

На свято Нового року небесні коні, швидкі і гривасті, як вогонь червоні, у своїх санчатах привозять Снігову королеву, вдягнену у зимові шати. Тут і прекрасна Фея, доброзичлива і лагідна. Вона змахує чарівною паличкою і враз з'являються різні прикраси для ялинок: намисто з прозорого льоду, півмісяць і зірки з срібла, казкові чоловічки в масках, переливчасті скляні кульки, срібний іній для дерев і ще багато чого.

Сніжна симфонія грає ніжну мелодію. В ній дзвенить і переливається звук безлічі срібних молоточків, що б'ють по цимбалах. Під музику кружляють ялинки, струнки і високі, водять веселі таночки, дзвенять прозорими бурульками. І здається, що все кружляє разом з ними в єдиному таночку: і сніжинки, і зорі, і небо, і Галявина.

Опівночі на Галявині з'являються дванадцять місяців— дванадцять братів дружньої родини Великого Року. Січень, Лютий, Березень, Квітень — зовсім юні; Травень, Червень, Липень, Серпень — трохи старші за них. Весняно-літні місяці — гарні, синьоокі, як літнє небо, завітчані в зелене вбрання. Вересень, Жовтень, Листопад — літні чоловіки, схожі на саму золотаву осінь. А Грудень - старший за усіх, сивий дідок у білому вбранні,

яке для нього приготувала Зима. Вони збираються всі разом раз на рік на великій Галявині, біля палаючого багаття, щоб доповісти на родинній нараді про свої корисні справи, які вони зробили протягом року для Матінки-Природи, для Землі, для пташок і людей, для тварин і рослин і для щасливого життя. Кожний Місяць старанно трудиться і разом з сонечком, вітриком, дощиком, снігом виконує притаманну йому справу, яка є часткою великого загального блага для усього живого світу.

За Місяцями слідує Дід Мороз, а з ним—Новий Рік і Снігуронька. Дід іде, потріскує в гіллях дерев, під його великими теплими валяннями скрипить сніг. Він несе за плечима велику торбинку.

- Ова! Яка гарна і гостинна Галявина! - каже він. — Яке прекрасне товариство чекає на нас. Ось я привів до вас Новий Рік. Стрічайте його і мою онуку Снігуроньку і будьте всі здорові, щасливі, красиві, багаті, відзначте наступний рік добрими ділами.

- Вітаємо, вітаємо! - чується звідусіль. — Ми на вас чекали з радістю і надією. Славимо Новий Рік. Хай він буде для всіх щедрим і милосердним!

Снігуронька співає і кружляє з сніжинками, а Дід Мороз роздає присутнім подарунки.

- Це вам, любі, від Нового Року, - каже він маленьким зайчикам, лисичкам, білочкам, які зібралися на Галявині.

- Ласуйте цукерками, горішками, медяниками і живіть у мирі і дружбі.

Дід Мороз, Новий Рік і Снігуронька довго не затримуються в лісі, поспішають далі, бо на них чекають у кожній оселі і дорослі, і діти.

А новорічне свято на Галявині продовжується і закінчується далеко за північ. Тоді на Галявині стає тихо, в небі гаснуть зорі, зникає Казка і дванадцять Місяців-братів; летять по небу вогненні коні з Сніговою Королевою в саннях, а згодом і їх уже не видно.

Легко зітхає Галявина, дуже щаслива, що саме їй випала честь приймати високих гостей. Вона буде чекати наступного Нового Року, коли зимова казка знову повториться.

ВЕСНА

Як тільки-но пригріє весняне сонечко, проб'ється до землі його перший несміливий промінчик, на Галявині починає танути сніг. У лісі з'являються перші птахи, що повернулися до рідних місць з далеких чужих країв і принесли на своїх крилах весну.

Після першого весняного дощику зранку будить ліс зяблик - виводить свою дзвінку пісеньку-веснянку. У надвечір'я, коли згасє останній промінь сонця, згори, з високого дуба, що стоїть поруч з Галявиною, починає литися тремтлива і ніжна пісня Зорянки.

Ще пройде небагато часу і увесь ліс, а з ним і Галявина, оживуть у звуках сотень пташиних голосів. То йде весна, шумить, бує.

Галявина цвіте з ранньої весні і до пізньої осені. У квітні зацвітає сон-трава. Вона сміливо вибивається з-під снігу. Її поникла фіолетово-лілова голівка випрямляється на прямостоячому голому стебельці. Квіточки сон-трави наче оксамитові, а листочки м'які і пухнасті. Вони промовляють, привітно похитуючи голівками: "Добридень, матінко-Галявина! Дякуємо, що зберегла нас взимку від лютих морозів під пухким покривом, напоїла нас м якою солодкою сніговою водицею".

- Добридень, любі мої квіточки. З весною вас, спасибі, що прикрасили землю. Зростаєте, радуйте всіх своєю красою, посилайте любу сонечку весняний привіт.

У травні на Галявині з'являються квіточки конвалії - білі маленькі дзвоники, дуже запашні і надзвичайно гарні, вони нагадують білі китиці.

- Дзень-дзелень! - перегукуються вони між собою. - Добрий день! Дзень-дзелень! - виспівують пісень.

Галявина радіє разом зі своїми друзями, а їх у неї багато. Ось стоїть висока сосна, дивиться у небо пірамідальною зеленою кроною. Її гострі темно-зелені хвоїночки-листочки сидять на розлогих великих гіллях, схожих на зелені лапи. Сосна задумливо шумить, щось шепоче: "Шу-шу-у" і через той шепіт стає спокійно і навіть урочисто. На сосні з'являються зелені шишечки, коли вони досягають, наповнюються смачним насінням, то стають сірувато-бурими, матовими. Ними ласують клести, то—їхня їжа. Клести зимують у

тому лісі, де багаті врожаї на ялинові шишки.

Веселі моторні білочки у пошуках смачної шишки збираються на саме верхів'я сосни. Вони стрибають, метушаться, бавляться і пригощаються шишками.

Трохи далі від сосни, розкинувши своє міцне гілля, шелесить кулеподібною зеленою кроною, могутній дуб. Він мудрий, бобогато чув і бачив за своє довге життя. А скільки користі він приніс! Ось прилетіла бджілка напитися нектару з його квіточок: “Жу-жу-жу, - дзвенить вона. - Я солодкий нектар п'ю”. З квіточок дуба виростають жолуді, з яких виробляють лікувальну каву. Всім корисний дуб, за це його поважають. У велику спеку він кидає тінь на Галявину, несучи рятівну прохолоду. Приємно посидіти і відпочити на м'якій травиці під розлогим дубом.

А ще біля Галявини росте розкішна горобина. Навесні вона зацвітає білими квіточками, що зібрані у віночок. Згодом з квіточки виростають кулясті плоди, які дозрівають у вересні. Тоді горобина вбирається в осінні убори з оранжево-червоних кетягів, від яких не можна відірвати захопленого погляду. Взимку сюди прилітають червоногруді красені-птахи - снігурі, щоб поклонити ягідок горобини. Як флейта-невидимка, лине їх радісна пісня, і на Галяві все радіє.

Неподалік ростуть і інші дерева, що утворюють веселий таночок навколо Галявини: білосірі берізки, стрункі молоді ялинки.

ЛІТО

Зелений килим вкриває Галявину. Рясні літні дощі вмивають квіти, траву чабрецю, що росте на осонні. Ось з-під зеленого листочка виглядає біла квіточка суниці, а далі - друга, третя, а ще далі майже вся Галявина завітчалася. Ой, як вони люблять сонечко, ці ніжні квіточки! В червні, там, де були квіточки, зачервоніли ягідки. Їх аромат - неповторний. У суниці і ягідки, і квіточки, і навіть коріння дуже корисні і цінні. Ягідки треба смакувати, їсти, щоб не хворіти. Вони соковиті, солодкі на смак і ма-

ють лікувальні властивості, запобігають багатьом хворобам.

У червні-липні стихають пісні пташок через їх заклопотаність вихованням діток-пташенят. Та Галявина оживає від дитячих голосів. Вони чуються звідусіль: “Івасику, агов! Біжи-но швидше сюди. Я натрапив на суніці, що ростуть на галяві” - гукє Дмитрик. А поруч знову: “Оленко, ходи-но до мене! Де ти? Озовися!” - кличе Петрик. Метка Ганнуся випереджає усіх. Вона вбігла на галявину і збирає у кошик ягідки. Нехай збирає. Їх так багато, що вистачить на усіх. Діти, мов зграйка горобчиків, щєбечуть, збирають ягоди, а потім знімаються з місця і біжать далі.

Галявина задоволена: діти назбирали повні кошики запашної суніці.

Шепочуться трави, квіти на Галяві, шумлять сосни, могутній дуб привітно киває віттям, шелестить у відповідь йому білєкєра берізка, молоді ялинки ведуть веселі розмови. Гарно в лісі і на Галявині влітку.

ОСІНЬ

Минуло любє лігєчко, відцвіли усі трави і квіти. Перелітні птахи збираються у вирій. Вгорі чути їх прощальні крики.

Осінні золоті убори вдягла берізка, багрянє поки що густа шапка листя на дубі, горобина розвісила червоні кетяги. І на Галявину спадає осіннє свято. Осінь приносить свої дари. І знову оживає Галявина. З-під землі лізуть грибочки, вони у барвистєму вбранні: зеленому, жєвтому, бурєму, червоному і в зєвсім чорному. Яких тільки грибів тут немає! Під дерево заховався підберезник - темна бабка, у нього шапка рудувато-сіра. На самісіньку середину Галявини вийшла погуляти велика сімєйка білих грибочків. А ось і м'ясисті польські гриби.

Грибники так і сунуть до лісу. І знову розносить луна лісом голоси: “Агов-го-гов!” Грибочки стоять в очікуванні, коли ж їх візьмуть до кошика. Аж ось і грибник. Він одразу помітив білого грибка, а там - і всю сімєйку. Акуратно зрізав ножем грибочки, щоб не ушкодити грибницю, лагідно промовляючи: “Іди

до мого кошика, любесенький”. Тепер білі грибки красуються у кошику серед інших грибів.

Грибник помітив і гарну горобину. Він підійшов ближче, погладив її стовбур рукою, і мовби звертаючись до неї, сказав: “Ая, яка пишна красуня! Після морозців я обов’язково навідаюся, щоб нарвати ягідок, солодких з морозу. Дуже вже смачні пироги з горобиною”. Він оглянув Галявину і подумав уголос: “Обов’язково запам’ятаю цю чудову галявину, щоб при нагоді прийти сюди. Вона не тільки гарна, а й щедра на дари”.

Пізня осінь зірвала листя з берези, з дуба, з інших листяних дерев. Тільки сосни і ялини стоять зелені та червоніють кетяги на горобині. Ідуть нудні осінні дощі, зрідка прогляне крізь хмари сонечко, посилаючи на землю скупі промені. Дні стали короткими і прохолодними. Іноді зривається і кружляє перший сніг. Ліс стоїть, оповитий дрімотою.

Галявина теж приготувалася до зими, чекає на зимову заметіль, яка вкриє її білим теплим покривом. Але вона добре знає, що і взимку в лісі не згасає життя. Зайці вдягають біленькі шубки. Вони ховаються у кущах або під ялинкою від сірого вовчиська або від хитрої лисиці, що замітає свої сліди пухнастим хвостом. Безліч різних слідів залишають відвідувачі на Галявині. Це означає, що вони мають її за втішну, багату, гарну і щедру.

Так і живе прекрасна лісова Галявина, щаслива через те, що приносить усім радість і велику користь.

Галявина розповідала мені ще багато цікавого, і я з усього зрозуміла - хто знайде у лісі таку галявину, стане здоровим і щасливим обов’язково, бо вона неодмінно подарує радість, віддячить за доброзичливе, шанобливе ставлення до лісу і до неї.

Тож побажаю і дітям, і дорослим частіше навідуватись до лісу, щоб послухати співи птахів, подихати його свіжим повітрям, помилуватися красою і величчю дерев, а може і зустріти зайчика чи білочку, назбирати грибочків, ягідок, відпочити на Галявині щастя.

ЗИМОВА ЛІСОВА КАЗКА-ЗАМАЛЬОВКА

Зима видалася суворою, сніжною і хоча вона вже мала закінчитися, в лісі було ще холодно і незатишно. Ось тріснула від морозу гілка, зашелестів сніг, що сповз з ялини, потривожений вітром або звіром. Спить ліс, скутий крижаною тишею зимового сну. Маленька ялиночка і собі загорнулася у снігове пухове покривало, щоб не так дошкуляв ущипливий мороз і дрімала у затишку великих ялин. Її теж змагав зимовий сон, який навівали заметілі.

Маленька ялинка росла у великому сосновому лісі серед ялин, що стояли густою стіною. Тут були старі ялини, високі і розлогі, і молоденькі ялинки, стрункі, гостроверхі і пишні. На ялинових широких віттях-лапах під важким сніговим покривом зимують грона молодих шишок. Дорослі ялини захищають маленьку ялиночку від льодяного вітру, який надто лютує цієї зими. Ялиночці було шкода тоненьких берізок, скупчених біля невеликої галяви. Вони тремтіли від вітру, визираючи з снігових заметів.

Вітер трохи ущух, і над землею закружляла заметіль. Маленька ялинка позіхнула і, засинаючи, подумала: “Які вони різні, ці зимові заметілі, посланці неба, витвір Матері-Природи і подруги вітру, непередбачуваного, незбагненного і завжди мінливого. Мені подобається саме така заметіль, яка гуляє сьогодні лісом. Як солодко спати у таку заметіль”. Тим часом пішов тихий, м’який, спокійний сніг. Заметіль легесенько кружляє лапатий сніг, і він лягає на землю, на дерева, дбайливо вкриваючи їх, захищаючи від морозу. До ранку заметіль припинилася і, коли настав день, над високими верхів’ями дерев показався краєчок зимового сонечка.

Ялинка збудилася од сну і подивилася навкруги. Яка краса! Усюди біло, чисто. Ялинки стоять надзвичайно гарні - у ніжному білому вбранні, з біленькими шапочками на верхів’ях.. Вони нагадують молоденьких панночок, що зібралися на казковий зимовий бал. Біла галявина виграє, ряхтить міріадами сліпучих самоцвітів.

Над сивим наметом голосно і дзвінко зазвучала пташина пісня, весела, не дивлячись на зимову пору. Це, сидячи на вершечку

ялини, час від часу виводить свою пісеньку клест, що охороняє від непроханих гостей власні володіння, попереджає сусідів, щоб не порушували кордонів.

Маленька ялиночка помилювалася на зимовий пейзаж і знову занурилася в намет, ховаючись від морозяного подиху. Вона не бачила, як скінчився короткий зимовий день і прийшла ніч. Ліс спав і дихав чистим морозяним повітрям і слухав казки, які нашіптувала володарка-зима. Вона мала бути задоволеною, бо заметілі добре попрацювали у лісі, замели всі стежки, доріжки, накидали скрізь багато снігу, під яким тепло і затишно. Зима сама полюбляє відпочивати на високих, м'яких заметах, солодко поспати під казковим таємничим сяйвом місяці, яке він ллє на цю сонну тишу.

Ялиночка, мрійлива і цікава, теж іноді задивляється на це сяйво, на зорі і тоді її думки здіймаються високо вгору, аж до неба. А буває, їй здається, що тихі ніжні зорі спадають з неба і тоді все навкруги сяє їх мерехтливим світлом. Коли настає ранок, чари зникають, зорі повертаються на небо і там гаснуть.

Частенько зима випускає на волю стрімливих, вітряних заметілей, щоб вони побавилися, нагулялися. Вона називає їх зав'ями, бо вони крутяться вихором, піднімають з заметів, з землі стовпи снігу і жбурляють ним у чорні стовбури дерев. Разом з вітром несуться вперед, щось наспівують: “фью-ю-ю” або нашіптують “шу-шу-у”, шарпають віття дерев, граються, сміються. Ці заметілі малосніжні, безтурботні і пустотливі. Та коли до них приєднується мороз і сковує сніжинки на морозяну крупу, заметілі стають колючими, ущипливими, пекучими, забивають пошерхлим перетертим снігом всі щілини у лісі. Достоту натішившись, вони стихають і лягають відпочивати під замети.

Одного разу, вже надвечір, на небо насунули густі, аж чорні хмари. В лісі зробилося темно, як уночі. Налетів крижаний вітер. Він шугав по землі, здіймався до самісіньких хмар, гнав їх, шматував і трусив так, що хмари сердито кидали на землю силу-силенну снігу, який він одразу підхоплював і в змові з завірюхою

творив щось неймовірне. Вітер стрімко нісся і поперед себе гнав снігову стіну. Не стало видно ні землі, ні неба - все злилося в єдину снігову лавину. Деревата тривожно шуміли, тріщали, гнулися донизу від нападів вітру. Завірюха завивала, ревла, наче звір, лякаючи, погрожуючи; заглядала під намети, перемітала їх, утворюючи снігові замети, химерні стрімкі скелі, високі кучугури, схожі на океанські кораблі.

Все живе в лісі причаїлося, принишкло. Зимуючі птахи тихенько дрімали в своїх гніздечках, дуплах, звірі забилися у свої теплі нори і чекали, коли нарешті скінчиться, затихне злісне виття зимової стихії.

Тільки ведмідь солодко спав у барлогу. Завірюха заколисувала його своїм свистом, реготом, стогоном. Барлога була надійно захищена, і завірюха не мала змоги до неї дістатися. Крім всього, ведмідь мав теплу шубу, якій не загрожували ні холод, ні мороз, ані завірюха.

Маленьку ялиночку так замело снігом, що тільки вершечок стримів з намету. Їй зробилося жарко, вона нічого не бачила через стіну снігу, яка її обступила, та почувалася спокійно, не боялася завірюхи, бо міцно трималася за землю своїм молодим корінням.

Ялинка не зчулася, як знову заснула, а коли прокинулася, навкруги стояла тиша, - ні завірюхи, ні вітру ззовні не було чути. Їй захотілося визирнути зі свого намету, і вона тихенько поворухнулася, але сніг її міцно тримав і ані трохи не посунувся. “Оце тобі так! - подумала ялиночка. — Що маю робити? Чи ж довго так доведеться сидіти і не бачити, що там робиться на білому світі?” Ялинка змусила себе заспокоїтися і дочекатися якихось змін. Та ось настав день і серед темних насуплених дерев виглянув несміливий промінчик сонця. Нічний мороз почав потроху втрачати силу. Сніг осів, пом’якшав, і маленька ялинка, хоч і не зовсім, вивільнилася з обіймів снігового намету. Вона озирнулася навкруги і побачила ліс у сніговому полоні. Густо і важко лежали голубі морозяні намети, в які повгрузали ялини і були схожі на

снігову бабу в білому кожусі. Деревя мовчазно стояли, мов сиві діди, під важким шаром снігу, що давив на них.

Ясне сонечко почало підніматися вгору. Голубі тіні снігу посвітлішали, почали рожевіти. І враз зовсім поруч над сивим наметом вдарила весела трель пташиної пісні. “Тррр -тік, трр-тук”, - співає маленька птаха-клубочок, що зветься кропивник.

Сонечко вже панує вгорі над деревами, над наметами, і в лісі стає невимовно гарно. Галявина засяяла сяйвом різнокольорових зірочок. З ялинових лап почав осипатися сніг, розсіваючи в повітрі дрібнесенькі сліпучі іскорки. Природа поступово скидає тягар заціпеніння, оживає, хоча життя в лісі не припинялося ні на мить. Кле-сти клопочуться біля своїх гніздечок, бо ось-ось з'являться або вже з'явилися пташенята. Деся угорі, високо на сосні, довбе шишку дятел, і його дзвінке “трр-тук” розлягається луною і лине лісом. Меткі синиці, сидячи проти сонечка, закликають: “тілі-ві, ци-ци-бі, весно прилинь!” Це означає, що зима підходить до кінця, її витівки закінчилися, і вона надовго покине ліс. В повітрі відчувається ледь помітне тремтіння - несміливий подих весни. Звірі і птахи залишили на снігу свої сліди: вони вийшли на полювання ще зранку.

Маленька ялиночка відчувала збудження, що йшло від коріння по всьому стовбуру. То живильні соки піднімаються з землі. Ялинка зітхнула легенько, потяглася всім своїм єством до синього неба, до ясного сонечка, до весни. “Скоро і могутній ліс збудиться від зимового сну, - подумала вона, - скоро прилетять перелітні птахи, і все оживе від їхнього багатоголосого гамору. Зацвіте сон-трава, зозуля відмірятиме літа. Ліс зашумить своє ніжне, заспокійливе “шу-у-у”. Яке прекрасне життя” - сказала вона вголос.

- Ви щось сказали? - спитала синичка, що саме сіла на верхівку ялиночки.

- Я сказала, яке прекрасне життя! - відповіла привітна ялиночка.

- Так, так, - сказала синиця, - життя прекрасне! І заспівала своєї радісної пісеньки, піднявши голову з чорною шапочкою. “Тілі-ві, тілі-ві, весно, прилинь!” - цю пісеньку вона подарувала теплому сонечку і всьому світові.

ПАРОСТОК ТЮЛЬПАНА

Місяць лютий добігав кінця та погрожував морозами і віхолами, залякуючи весні, яка вже наближалася і от-от мала прибути у заквітчаному візку разом з піснями пташок, яскравим теплим сонечком і прозеленню розбudzених дерев.

Маленький, ніжний, ще слабкий Паросточок тюльпана ледь-що проріс із цибулини, яка всю зиму просиділа в своїй хатинці - теплій, м'якій лунці, що в землі під товстим шаром білого снігу. Навкруги було темно. Земля, що огортала Цибулину і її Паростка, ще спала, оповита зимовим сном.

Цибулину посадила в землю господиня Марина, лагідно примовляючи: "Тюльпанчику, отут, наче в ліжечку ти спатимеш усю зиму. Над тобою гулятимуть завірюхи, старанно вкриваючи землю білою ковдрою-снігом, лютуватимуть сиві морози. Але ти їх не бійся - снігова ковдра пухка і тепла, а мати-Земля вкриє тебе нею і не дасть тобі замерзнути. А як прийде весна, пригріє сонечко, розтопить сніг, зігріє розталу землю, в тобі зросте паросток, який вибереться на поверхню землі. З нього згодом виросте і розквітне чарівна яскрава квітка, як і багато інших квіточок, які я посадила. Діти і дорослі милуватимуться вашою красою".

Цибулина була вдячна господині і дуже переймалася клопотом за свій цибулинний рід. Вона відчувала, як росте Паросток, напувала його живильними соками, яких мала в достатку і не раз думала: "Мій синочок-Паросток набирається сил від мене, від неньки-Землі, і з нього вийде гарна весняна квітка, тюльпан, такою, якою була торік!

А Паросточок немов підслухав її думки, тихенько прошепотів: "Я швидко ростиму, слухатиму матусі-Цибулини. Я її дуже люблю, мою рідненьку і турботливу. Я маю бути таким, як вона." Якби Цибулина почула ці слова, вона б невимовно зраділа, втішаючись тим, що її синочок росте шанобливий, чуйний, гідний роду Цибулин великої родини Лілейних.

Минав час. Вже і перший місяць весни, березень, відшумував дзвінками струмочками, піснями синички, що закликала: “Тілі-ві, тілі-ві, покинь сани, бери віз”. Паросточок почав хвилюватися, бо йому вже тісно стало сидіти в Цибулині. Він відчував, що Земля вже збудилася і вільно, легко дихає, скинувши зимове заціпеніння. Зовні долинають різні незнайомі звуки. Паросток дослухався, але не розумів їх. Мати-Цибулина добре розуміє, що його хвилює і дивує. “То птахи: синички, шпаки, зяблики, веснянки співають про те, що прийшла весна” - каже вона.

- Я хочу туди, де співають птахи!” - пискнув Паросточок.

Цибулина лагідно і повчально сказала:

- Почекай ще трохи. Залишилося зовсім небагато часу, коли ти зможеш побачити і зрозуміти красу Землі, а поки що набирайся сил.

- Я вже сильний, я вже сильний! - виспівував Паросток.

- Який же ти невгамовний! - засміялася Цибулина. - Ще не час висовуватися з-під землі, бо пустуни-морози мають звичку час від часу навідуватися на землю і своїм морозяним диханням скоувати слабкі сходи, які через це гинуть.

Паросток, зачувши її слова поради на деякий час вгамувався. Напившись материнського соку, він дедалі міцнішав, сміливішав. Якось Паросток відчув впевненість у своїх силах, рішучість і остаточно вирішив, що бажаний час настав, і він більше не має права сидіти, марнуючи час, у темряві під землею. “Хай там що мама-Цибулина каже, а я визирну-таки з-під землі. Не злякають мене оті пустуни-морози. Я сильний і стійкий”. А мама-Цибулина наче відчула його рішучість і аніскілечки не розгнівалася на нього, а, навпаки, підбадьорила і побажала:

- Бувай здоровий і щасливий, Тюльпанчику, не бійся теплих вітрів і весняних дощиків. Дошки напуватимуть тебе цілющою вологою, а вітер, гойдаючи тебе, навіватиме цікаві казочки. А головне - завжди пам'ятай чийого ти роду і родини, дбай про те, щоб наш рід цибулин завжди прикрашав рідну Землю. Прощай, синочку.

- Прощай, матусю. Дякую тобі за добрі слова і побажання. Я все робитиму, як ти мене навчала, як ти мені наказала.

З цими словами Паросток визирнув з-під Землі на Божий світ... Те, що він побачив навколо, дуже вразило його. Високо десь вгорі розлилася прозора безкрая синява і сяjala велика яскрава куля. Паросток знав зі слів матусі, що синява - то Небо, а яскрава куля - то Сонце. "Ось ви які" - захоплено подумав паросток і вголос шанобливо привітався: "Добридень, Небо! Добридень, Сонечко!"

Сонечко враз усміхнулося до Паростка і огорнуло теплом зелененьку крихітку, ще ледь помітну, а Небо голубіло у відповідь, чисте і безхмарне. Багатоголосся пташиного співу злилося в єдину урочисту мелодію веснянки. Птахи прославляли Землю, Сонце, їх красу і щедрість.

Вже квітнув сад білим, блідо-рожевим цвітом, розкидала білі грона черемха, наповнюючи довкілля п'янкими пахощами. Над квітами літали бджілки-трудівниці, збираючи сік. Бджілки дзвеніли, перелітаючи з квіточки на квіточку, були дуже заклопотані і старанні. Вони мали наносити у вулики багато соку-нектару, щоб з нього зробити мед для малят і дорослих.

"Овва! Яка краса!" - видихнув захоплено Паросток і озирнувся навкруг себе. Поруч з ним і далі зеленіли молоді рослини, схожі на нього, а ще далі він побачив вже розквітлі квіти.

"Ой, дивіться! Ще один тюльпанчик з'явився!" - разом вигукнули молоді рослини. "Гей, Тюльпанчику, вітаймо тебе у нашій родині. Приєднуйся до нас!" - наперебій галасували вони, що спричинило веселий радісний гамір. Паросток почувався невимовно вдячним за щирі привітання. А ще він відчув тепло і щастя від того, що знайшов своїх родичів - квітів тюльпанів великої родини Лілейних.

З землі з'являлися все нові і нові квіти. Наш Паросток-тюльпан тепер красувався на довгій міцній стеблині, яку прикрашав блідо-рожевий бутон. Його оксамитові пелюстки були міцно стулені. Це вже був не Паросток, а молодий Тюльпан. Він

привітно кивав своєю царською голівкою-бутоном сусіднім квітам, вітаючись з ними, вів цікаві бесіди, слухав шелест вітру.

Господиня милувалася своїм квітником, ретельно доглядала квіти: підпушувала землю, винищувала бур'ян.

“Квіти - мої діти” - казала вона.- “Ви даруєте красу, радість і щастя”. І квіти віддячували їй своїм різнобарвним цвітом.

Коли почали розпускатись ранні тюльпани, з них утворилася дивна розмаїта клумба з червоних, рожевих, жовтих квіточок.

“О, диво-квіти” - казав Тюльпан. - Коли ж нарешті розкриються мої пелюстки?”

Теплої ночі він почув, як змовницьки перешіптуються його пелюстки, а коли вранці визирнуло сонечко і його промені впали на бутон, пелюсточки ледь помітно заворушилися і почали повільно відокремлюватись одна від однієї, тоді враз розчепилися і, остаточно розкрившись, утворили яскраву червону чашечку, денце якої прикрашали, мов оксамитові, чорні плямочки, що розмістилися на кожній пелюсточці. Діамантові краплини роси виблискували на квіточці і буцім то видзвонювали ніжну мелодію. То шовкові пелюстки ледь-ледь тремтіли, посилюючи звуки чарівної мелодії. Вони розповсюджували довкола свіжість молодой, тільки що розпуклої квітки, змішуючись зі свіжістю ранку.

Тюльпан радів, пишався своєю красою: нарешті він став дорослою квіткою. “От би побачила мене моя матуся-Цибулина! Вона б пораділа разом зі мною” - подумав він. Тюльпан ніколи не забував своєї матусі і того, що вона зростила, випестувала його, віддаючи свою силу, подарувала часточку своєї чутливої душі. Від таких думок і ніжних почуттів Тюльпан ще яскравіше запалав темно-червоним цвітом, що вигравав у саяві сонячної днини.

Одного травневого дня господиня святкувала свій день народження. Молода вродлива жінка, вдягнена в нову гарненьку зелену сукню, навідалася до свого квітника, щоб зірвати декілька улюблених квіточок і поставити у вазочку, прикрасити святковий урочистий стіл.

Квіти радісно закивали голівками, немов промовляли: “Зірвіть, будь ласка, мене, і мене, і мене...” Кожній квіточці хотілося, щоб саме її зірвала господиня. Тюльпанчик і собі ще вище підняв свою голівку-квіточку, щоб і його помітили. Він теж бажав прикрасити святковий стіл разом з іншими квітами, і його бажання збулося. Марина, так звали молоду господиню, враз простягла до нього руку і лагідно сказала: “Ось квітка, яка мені дуже до вподоби. Ходи-но до мене, тюльпанчику. Ти виріс такий ставний, пишний красень, що, дивлячись на тебе, я невимовно радію. Нехай і мої гості помилуються тобою”.

Тюльпан мало не заспівав веселої пісеньки, зачувши слова господині. Невдовзі він стояв у розкішному букеті у вазі посеред столу на білій, мов сніг, скатертині. Навіть порцелянова ваза пишалася красою букета з ніжних весняних квітів. Вона і сама виблискувала, наповнена свіжою водою.

На цьому вік роду Тюльпана не скінчився, хоча його і зірвали. Він залишив після себе в землі молоденьку цибулинку, яка за зиму проросте, подарувавши навесні нову квіточку, цим продовжуючи рід цибулин родини лілейних, щоб радувати людей і Природу-матінку.

І так буде продовжуватись довго, а може, і вічно. Недарма ж цю квітку називають багаторічною рослиною

ЗМІСТ

1.	Маленькі пригоди Горщика, Глечика, Макітри і Ситечка	2
2.	Окуляри	11
3.	Хмарина-мандрівниця	16
4.	Казка про півника Петра Кукуріковича	21
5.	Білочка Фуфа	32
6.	Пригоди Неслухнянчика	41
7.	Блакитна Кулька	51
8.	Лісова Галявина	73
9.	Зимова лісова казка-замальовка	80
10.	Паросток тюльпана	84